ТАРИГДАҺАН КУКУРУЗЫМНАЙ ХАХАДЫНЬШЬЕ ХУРЯАГДААГҮЙЛ!

Хяагтын, Сэлэнгын, Хориин, Загарайн, Зэдын аймагуудай ажахынуудта кукурузын хосорхо аюул тохёолдонхой.

Яаралтай хэмжээнүүд абтаха ёһотой: силосэй комбайнууд үдэр һүнигүй (?)дэлгэгдэхэ; *МҮН ТАРЯАНАЙ КОМБАЙНУУД КУКУРУЗА ХУРЯАЛГАДА ТАБИГДАХА;* **КУКУРУЗА ҺОЛООМОТОЙ ХОЛИЖО, СИЛОСТЭ ДАРАХА.**

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 210 (9964) | 1962 оной сентябриин 5, среда | Сэн 2 мүнгэн

Абаһан уялгаяа (?)аатагүй дүүргэе

...эрдэм ухаанай хүгжэлтын ...алаланта туйлалтанууд, эгэр...оригтой космонавтнууд Анд...Николаевай, Павел Поповичой ...най баатаршалганууд совет ...й зүрхэ сэдьхэл урмашуу...үүлаад, ажалай шэнэ баа...нуудта зоригжуулна. Со-...мүрысөөнэй долгин «косми-...эшэтэйгээр дэлгэрнэ.

...й республикын колхозууд ...охозуud энэ жэлдэ 7,5 мил-...д тарya гүрэндэ худалдаха ...алга абаад, тэрэнээ нэрэтэй ...гоор дүүргэхын тулада үсэд ...тэмсэжэ байна. Таряа ху-...темижбекскиинхидэй түрүү ...эглээд, баян ургасаяа гээл-...одо оруулангүйгөөр ху-...бахын түлөө мүрысөөн рес-...найн колхоз, совхозуудаар ...үдэртэ үргэдэн дэлгэрнэ.

...ын совхозой механизатор-...мижбекскиинхидэй түрүү арга ...аар хэрэглээд, зургаа мянга ...гектар ороoһото ургамалнуу-...лтатайгаар хуряажа бай-...ос даралга дээрэ ашаанай ...нуудай хүүзэбүүдые ехэ ...ажалай бүтээсэ хэды дахин ... Тэрэнэй ашаар 7 мянга ...онно силос дараад, мүнөө ...ургэлжэлүүлһээр. Энэ сов-...гүрэндэ ноohо, үндэгэ ху-...жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн ...юм. Нёдондо жэлэй найма ...ай сасуулхада энэ совхо-...ад һү ехээр һаагаа, мяха-...ндэ нилээд ехээр тушаагаа. ...ын совхоз яагаад иимэ ам-...йлааб гэхэдэ, совхозой ди-...екторынь Н. А. Мельни-...рком (секретаринь Б. Цы-...артиин XXII съездын, Цент-...Комитедэй мартын Пленумэй ...оинуудые бэелүүлхын тү-...алис мүрысөө шадамараар ...э, түрүү дүй дүршэлые, ху-...ын эрдэм ухаанай туйлал-...е совхозойнгоо үйлэдбэридэ ...лхэ тушаа оролдолго хэ-...ргана. Үбһэ, таряа хуряалга ...һү Һаалиин гүүртэнүүдтэ, ...ажалда, мал тэжээн тарга-...худалжэ ябагшадые урма-...гурим зүбөөр хэрэглэнэ. ...й партком, отделенинүүдэй ...а эхин организацинууд аги-...дай худэлмэри зүбөөр за-...лбэрилнэ, мүрысөөнэй дүн ...нь гаргаад, ханын һонин, ...болон шог хуудаһануудта ... олониитэдэ хүргэнэ. ...абаһан уялгаяа, гүрэнэй ...дүүргэхын тулада ажалшан ...й харюусалга дээшэлүүлнэ. ...Бэшүүрэй аймагай Охин Бу-...совхозой партком (секрета-...нхэр Унагаев Ф. И.) таряа хуряалгын үедэ механизаторнуудай, комбайнай агрегадуудай дунда социалис мүрысөө, ниитэ-ойлгуулам-жын хүдэлмэри һайнаар эмхидхээ. Таба хоноод лэ мүрысөөнэй дүн гаргагдана, түрүүшүүл материальна талаар урмашуулагдадаг. Түрүүшүүл тухай ханын һониндо, сахилгаан хуудаһануудта бэшэгдэнэ, нютагай радиодамжуулгаар мэдээсэгдэдэг болонхой. Комбайнер, жаткашан бүхэн халаан бүхэнэйнгөө даалгабариие хэр зэргээр дүүргэһэнээ, хэдэй түрүүлжэ ябаһые дары мэдээд байдаг.

Мүн тус аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхоздо таряа хуряалга дээрэ абаһан уялгаа дүүргэхын түлөө мүрысөөн шадамараар эмхидхэгдэнэ. Тэндэ агитаторнуудай семинар дээрэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд элидхэл хэжэ, колхозой үмэнэ табигдаад байһан шухала зорилгонуудтай агитаторнуудые танилсуулна. Агитколлективэй хүдэлмэри түсэблэгдэдэг. Жэшээлхэдэ, агитатор Н. П. Куртошин гурбадахи бригадынхидай дунда хөөрэлдөө үнгэргэхынгөө хажуугаар мүрысөөнэй дүн гаргадаг, «Дайшалхы», «Сахилгаан» хуудаһануудые гаргахада туһалалсадаг байна. Иигэжэ партийна даалгабаридаа оролдосотойгоор, үнэн зүрхэнһөө хандадаг, абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө мүрысөө шадамараар эмхидхэдэг агитаторнууд, политэмхидхэгшэд Бэшүүрдэшье, мүн бусадшье аймагуудта олон.

Зүгөөр хүдөөгэй бүхы ажалшадта хандаһан КПСС-эй Центральна Комитедэй болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хандалгада харюу болгон абтаһан социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө мүрысөөн хаа хаанагүй зүб мүрөөр, нүлөө ехэтэйгээр эмхидхэгдэнэ гэхын аргагүй. Загарайн аймагай колхозууд болон совхозуудай полиин стануудаар, комбайнай, жаткануудай агрегадуудаар ябахада, тус тус коллективүүдэй хэды шэнээн талха таряа хуряаха, гүрэндэ худалдаха уялгатай байһанаа мэдэхэ хүдэлмэрилэгшэд үсөөн. Механизаторнууд бултадаа тус тустаа абаһан уялгагүй. Тэдэнэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри мууса ябуулагдана. Хэһэн ажалайнь дүн саг сагтаа гаргагданагүй. Энэ ушар юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, партиин Загарайн райком, тэндэхи колхозууд болон совхозуудай партийна организацинууд таряа хуряалга дээрэ хүдэлжэ ябаашадай дунда мүрысөө зүбөөр эмхидхэжэ шадаагүй, тэдэнэй ажалай эдэбхи үүсхэл бадаруулжа бираагүй байна.

Санжа үбгэнэй сусаршагүй зориг

...эм» совхозой гурбада-...елениин кукурузашан-...ер Санжа Доржиевич ...ев бусадта жэшээ ха-... Даб дээрэ 100 га ...а тариһан кукурузын-...адыень хуряажа дүүр-...байна. 2,5—3 метр үндэр ...дые хадахада, гектар ...300—400 центнер ху-...кукурузын силос дараг-... Мүнөө Хуурай Хүнды ...зарта кукуруза хуряа-...лээ. Тэрэнээ полиин ...а дарахаар бодомжол-...

...ал толгойто энэ үбгэ-...байгша ондо түрүүшын-...иин «хатантай» ханил-... яһала һайн үрэ дүн туйлажа, совхоздоо суурхана. Тиихын хажуугаар отделениингээ 100 толгой бурүу, хашарагуудые харууһалдаг юм. Оролдосотой ажалайнь аша үрэ яһала һайн, баясан бахархамаар: бурүунүүдайнгаа шэгнүүрые сүүдхэдээ 950—1000 граммаар нэмээнэ.

«Шэмэтэ кукурузын бардам элбэг байбалнь, малшье хэзээдэ тобир тарган, арьбан зузаантай байха бшуу даа, — гээд Санжа Доржиев сэдьхэл ханангяар, маһалзан хөөрэһэнинь гайхалтай бэшэ.

Б. Жамбалов,
манай корр.

Мухар-Шэбэр.

...ублikын колхоз, совхозуудай ороoһо таряа, овощ гүрэндэ тушаалгын ябаса тухай

(1962 оной сентябриин 1-нэй мэдээн)

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

...уд, ...эрин ...ени-...д	бүхыдөө тушаагдаһаниинь: ороoһо таряа	бүхыдөө тушаагдаһаниинь: овощ
...йн	9	10
...-Шэбэрэй	0,3	2
...н	0,9	—
...тайн	8	6
...Н-ҮДЫН ...ЛЕНИ	3	17
...най	18	7
...ын	5	2
...алиин	—	2
...й	3	4
...СКЫН		

Аймагууд, үйлэдбэриин управленинүүд	бүхыдөө тушаагдаһаниинь: ороoһо таряа	бүхыдөө тушаагдаһаниинь: овощ
УПРАВЛЕНИ	8	3
Бэшүүрэй	7	8
Зэдын	—	1
Захааминай	—	—
Хяагтын	1	3
ХЯАГТЫН УПРАВЛЕНИ	3	4
Яруунын	—	—
Хориин	6	—
ХОРИИН УПРАВЛЕНИ	2	—

Сахилгаан дохёо

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой (Сэлэнгэ) Талын Булагай тоог дээрэ мянга гаран центнер таряан хура бороодо сохюулжа хэбтэнэ. Эндэ таряа сэбэрлэхэ, хатааха хүдэлмэри мууса эмхидхэгдэнхэй. Тиин энэ колхоз гүрэнэй амбаарта нэгэшье центнер таряа оруулаагүй байһаар.

Хэрбээ яаралтай хэмжээ абаагүй һаа, энэ ехэ таряан гутахаяа байна. Тоогые даагша нүхэр Балданов, колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Ванкеев ямар хэмжээ абаһанаа түргөөр мэдээсыт!

Тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэһээ

БАРГАЖАН. XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозойхид адууһа малдаа бардам хүрэхэ тэжээл бэлдэжэ абахаар тэмсэжэ байна. Үбһэ хуряалгын үедэ олон звено һайнаар ажаллана. Коммунист Е. Будаевай даадаг звено ажалаа бүтээсэтэйгээр эмхидхэжэ, түсэбөө 107 процент дүүргэбэ. Мүн Б. Будаев, М. Абидуев, Д. Гармаев гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг звенонууд түсэбөө дүүргэхэ дүтэлэнхэй.

Г. Бадмаев.

ИВАЛГА. Эндэхи һуралсалай-тур ш а л г ы н ажахын нэгэдэхи отделениин түрүүшүүл Ц. Бадмацыренов, Л. Дашиев гэгшэд 40 га сабшалан даажа абаад, тэрэнээ хуряажа дүүргэв. Бухы сабшалан дээрэһээнь 1200 гаран центнер һайн шанартай үбһэн сомогдожо абтаба.

Б. Аюшеев.

КАБАНСК. Энэ жэлдэ малай тэжээл элбэгээр бэлдэхэ зорилго табиһан Шергинэй совхозой гурбадахи отделениинхид түсэбөө үлүүлэн дүүргэв. Бухы дээрээ эндэ 6 мянга гаран центнер үбһэ, таба мянгаад тонно силос дарагдаад байнхай.

Ц. Тыхенов.

ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ БАЯСХАЛАН

Лётчик-космонавтнууд, совет арадай эрэлхэг зоригтой хүбүүд Андриян Григорьевич Николаев, Павел Романович Попович гэгшэд дэлхэй дээрэ урдань үзэгдөөгүй өрёо бэрхэшээлтэй, олон үдэр үргэлжэлһэн зэргэ ниидэлгэ бэелүүлһэн байна. Совет Социалис Республиканудай Союзай бэелүүлһэн энэ гайхамшагта хэрэгтэй дашарамдуулан, КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ зорюулагдаһан олон амаршалга, амаршалгын телеграмма, бэшэгүүд абтаа. Манай ороной гүрэнэй, партийна, ниитын, научна организацинууд, тус тус хүнүүд, коммунис, хүдэлмэришэнэй партинууд, гадаадын оронуудай гүрэнэй, ниитын ажал ябуулагшад, эрдэм ухаанай, соёл культурын ажал ябуулагшад, тус тус хүнүүд амаршалга, телеграмма, бэшэгүүдые эльгээһэн байха юм.

Летчик-космонавтнууд нүхэд А. Г. Николаев, П. Р. Попович гэгшэдэй гаргаһан баатаршалгатай, совет эрдэм ухаанай, техникын элитэ ехэ илалта туйлаһантай дашарамдуулан, совет арадта, Коммунис партида, Советскэ правительствада амаршалгануудые эльгээһэнэйнь, һайн һайханиие хүсэһэнэйнь түлөө манай ороной, гадаадын оронуудай гүрэнэй, партийна, ниитын научна организацинуудта, гүрэнэй, ниитын ажал ябуулагшадта, эрдэм, ухаанай болон соёл культурын түлөөлэгшэдтэ, бүхы эрхэтэдтэ КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнэ.

Советскэ Союзай энэ бүхэдэлхэйн-түүхэтэ шэнэ амжалтые бүхы арадууд айхабтар баяртайгаар, омогорхолтойгоор угтаһан байна. Энэ илалтамнай бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай, хүн түрэлтэнэй хүгжэхэ хэрэгтэ туһа нэмэри болохо гээд КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет гүнзэгыһөөр этигэнэ.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ
СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ
СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ

РСФСР-эй ниитын гурим сахиха министерство бии болгогдобо

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар дотоодын хэрэгүүдэй республиканска министерство РСФСР-эй ниитын гурим сахиха республиканска министерство болгогдобо.

Автономито республиканудай дотоодын хэрэгүүдэй министерствэнүүдые ниитын гурим сахиха министерство болгохо шухала гээд мэдэрэгдээ.

Ажалшадай депутадуудай хизаарай, областной Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй дэргэдэхи дотоодын хэрэгүүдэй управленинүүд ниитын гурим сахиха управленинүүд болгогдобо.

(ТАСС).

Жэлһээ жэл бүри «Эрдэм» совхоз силос ехээр даража абадаг. Байгша ондо нёдондонойхиһоо хоёр дахин ехэ шэмэтэ тэжээл бэлдэжэ абаха гэжэ шиидээд, тэрэнээ амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Һүүлэй мэдээгээр эндэ 17 мянган тонно силос дарагдаа.

Эндэхи механизаторнууд кукуруза хуряалгада таряанай «С—6» комбайнуудые олоор хэрэглэнэ. Тиимэ комбайнуудай хойноһоо автомашинануудые гэдэргэнь харуулаад шагтагалдаг дүршэлтэй. Гурбан автомашина нэгэ комбайнһаа гараһан ногоо һаадгүй зөөжэ шадана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комбайнер нүхэр Будников «С—6» комбайнаараа кукуруза хуряажа ябана. Арадань үргэн хүүзэбтэй автомашина шагтагалагданхай.

А. БОРИСОВАЙ фото.

БЭШҮҮРЭЙ СОВХОЗОЙ ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭДЭЙ АНХАРАЛДА

Хуряалгын эршые юун һуладханаб?

Бэшүүрэй совхоздо хура бороо ходо ороно. Хэн комбайнер хуряалгада һайнаар бэлдээб, тэрэнэй агрегат бага зэргын бороодо һаатабаригүйгөөр хүдэлнэ. Тэдэнэр нүхэд Санжацыренов, Дугаров, Полянский болон бусад болоно. Гэбэшье, олонхи агрегадуудынь бороогой орохолоор зогсоогдошоно. Тииһээ тиитэр отделенинүүдэйнь эрхилэгшэд тэрэ һамбаа хэрэглэн, тракторнуудаа һолоомоной узуур хахалалга дээрэ хүдэлгэхые эрмэлзэнэ. Гээшье һаа, энэ хүдэлмэри хододоо эмхидхэгдэнэгүй.

—Хуряалгые бороо ехээр һаатуулна,—гээд совхозой директор нүхэр Иван Петрович Козлов шалтаг барина.—Бороогүй байгаа һаань, бүхы таряамнай сабшагдашоод байха һэн.

Тиигэхэшье юумэ аалам! Бороо тэдэниие һаатуулжа байһан шалтагаантай. Теэд хуряалгада дутамаг бэлэдхэлтэй байһанаа дурданагүй. Харин совхозой бүхы отделенинүүд механизаторнуудые эдеэлүүлхэ хоол поли дээрэнь абаашанагүй. Тиимэһээ машинистнь комбайнаа орхёод, хоёр-гурбан километрэй газарта ошожо эдеэлхэ баатай болоно.

— Хүдэлжэ ябаһан газартамнай эдеэ хоол абаашажа үгэдэг гээшэгшэ һаань, сүүдхэдээ адагынь гурбан гектар үлүү хадагдаха байгаа,—гэжэ комбайнер Николай Полянский хөөрэнэ.—Агрегаднай үдэртөө 27—30 гектар хадажа байдаг, хэрбээ эдеэ хоол абаашажа үгэдэг һаань, дүшэн гектар хадаха һэмди.

Николай Полянский зүб хэлэнэ. Үгышье һаа, эдеэлэлгын үедэ тэдэнэрэй орондо ондоо хүниие табижа болохогүй байгаа гээшэ гү? Энэ хүдэлмэри бусад ажахынуудта эмхидхэгдэнхэй. Механизаторнуудай хүдэлжэ байһан газарта эдеэ хоол абаашалгые эмхидхэхэ шухала.

Тоо бүридхэл үдэр бүхэндэ гаргагданагүй шахуу. Нэгэдэхи отделениин комбайнер О. Аюшеев, тракторист А. Разуваев гэгшэд: тоо бүридхэлшэ үдэр бүриимнай хүдэлмэри бүридхэнэгүй гэжэ отделениингээ эрхилэгшэ нүхэр Улзытуевта нэгэтэ бэшэ хэлэһэн байха.

—Хэр хүдэлөө, нормоо дүүргээ гээшэ гүбди? Бусад агрегадууд ямараар хүдэлөө гээшэб гэжэ мэдэдэг байгаа һаа, һонин лэ һэн,—гээд нүхэр Аюшеев хэлэнэ.—Тоо бүридхэлгын һайнаар эмхидхэгдээ һаань, замайнгаа залуурэшадые хүсэхын түлөө нилээд оролдолго гаргагдаха байгаа.

Бүхы агрегадуудтань түхэреэн сүүдхын хүдэлмэри эмхидхэгдээгүй байһаар. Тэдэнэрэй олонхинь үдэртөөл ажаллана. Комбайн болон тракторнуудынь һүниин хүдэлмэридэ тааруулагдаагүй байшоо. Эдэ бүхы дутагдал хуряалгые аалидуулан һаатуулна. Таряа хуряалгые түргэдхэхэ бүхы арга боломжоёо дүүрэнээр хэрэглэжэ, дутуу дундануудаа дары зайсуулха шухала. Хүдэлмэриин час бүхэн хараада абтаха зэргэтэй.

Бэшүүрэй совхозойхид һайнаар хүдэлөө һаа, гүрэндөө 600 мянган пүүд таряа худалдаха уялгаяа дүүргэжэ шадахань лабтай.

Н. Дампилов.

Морис Торез Жаннетта Вермерш хоёр Бородино шадар ошожо хараба

МОСКВА, сентябриин 3. (ТАСС). Советскэ Союзда амархаяа ерэһэн Франциин коммунис партиин генеральна секретарь Морис Торез, ФКП-гэй политбюрогой гэшүүн Жаннетта Вермерш гэгшэд үсэгэлдэр Бородино шадар ошожо хараба. Фельдмаршал Кутузовай командна пунктын байһан газарта бодхоогдоһон хүшөөгэй хажууда эдэнэй ерэхэдэнь, Можайска районой партийна, советскэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, «Бородино» гэдэг хүдөө ажахын артелиин гэшүүд угтаба.

Музейдэхи хүндэтэй айлшадай дэбтэртэ иигэжэ бэшээ:

«Бородино шадархи тулалдаанай газарые харахада сэдьхэлээ хүдэлмөөр байна. Ород арадай баатаршалга эндэ эли тодоор харагдаа һэн. Ёһотой Бонапарт бэшэ, оройдоол император Наполеон болоод байһан хүндэ саашадаа заһаршагүй сохилто эндэ хэгдэһэн юм. Эндэ ерэжэ хараад байхадаа нэгэл иимэ согсолол хэхээр: Францин, Советскэ Союзай арадуудай хани барисаан бэхижэг лэ, дайн байлдаан хододоо үсадхагдаг лэ!

Морис Торез, Жаннетта Вермерш».

Советско-кубинска хани харилсаан

Кубын нэгэдэмэл революционно организацинуудай национальна хүтэлбэриин гэшүүд, промышленностиин министр Эрнесто Гевара Серна, Эмилио Арагонес Наварро гэгшэд августын 27-һоо сентябриин 2 хүрэтэр СССР-тэ айлшалба. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев эдэ айлшадтаяа уулзаһан байна. Энэ уулзалгын үедэ хоёр талада хабаатай уласхоорондын зарим асуудалнуудаар эдэнэр хөөрэлдэһэн, гадна СССР Куба хоёрой хоорондохи хани ёһоной, аха дүүгэй харилсаануудые саашадань бэхижүүлхэ асуудалдалнуудые зүбшэбэ.

Экономическа, техническэ харилсаа холбоон тухай асуудалнуудаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо А. Н. Косыгинтай, СССР-эй Гүрэнэй бусад ажал-ябуулагшадтай тэдэнэр хэлсээ хэбэ. Тиигэжэ Советскэ Союзай туһаламжаар Кубада металлургическа завод бариха тушаа хоёр тала хэлсээ баталаа. Мүн мүнөө хүдэлжэ байһан гурбан металлургическа заводые шэнэдхэн һэльбэхэ хэрэгтэй гээд хэлсэгдэһэн байна. Эдэ гурбан завод урдань жэлдээ 110 мянган тонно булад гаргадаг һаа, саашадаа 350 мянган тонно хүргэхэ юм.

Кубын түлөөлэгшэдэй СССР-тэ байха үедэ эзэрхэг түримхэй империалис этэгээдүүдэй Куба тушаа гаргажа байһан хорото ааша тухай һанамжаяа хөөрэлдэһэн байна. Империалис этэгээдүүдэй иимэ заналтануудые хэжэ байхадань туһаламжа үзүүлыт гэжэ Кубын правительство Советскэ правительствада хандаһан байгаа. Тиихэдээ буу зэбсэгээр туһалыт, Кубын сэрэгшэдые һургаха техническэ мэргэжэлтэдые эльгээгыт гэжэ гуйһан юм. Кубын правительствын энэ гуйлтада анхаралтайгаар хандажа, Советскэ правительство тэрэниинь хангаха зүбшөөл үгэбэ.

Кубын Республикын металлургическа заводуудые бариха, үргэдхэхэ хэрэгтэ Советскэ Союзай туһаламжа хүргэхэ тухай хэлсээн сентябриин нэгэндэ Кремльдэ баталагдаба.

(ТАСС).

АЖАЛАЙ ХАЛУУН ТЭМСЭЛ

- *Ивалгын туршалгын-жэшээтэ ажахыда таряа хадалга, хуряалга 15—20 үдэртэ дүүргэгдэ...*
- Кукурузын ургаса 10 үдэртэ сабшагдажа, силос дарагдаха.
- **Богони болзорто 2000 гектар намарай эртын паар хахалагдаха.**
- Ниитын малда нёдондонойхиhoo 1,5 дахин ехэ үбhэ тэжээл бэлэдхэгдэхэ.

МҮНӨӨ УЛААН-ҮДЭ ХОТОhОО гаража, баруулжаа арбаад модо ябахаhаатнай эхилээд, бүри саашаа, аяар тэрэ Оронгын ама, Янгаажанай уужам тала хүрэтэр нэмжыhэн таряалан, сабшалан дээгүүр эршэтэ халуун ажалай охин үдэр, hүнишьегүй бурьялжа байхал.

Эндэхи хобхо дардам харгыгаар табилуулаа hаатнай, хоёр тээгүүрынь нэмжыhэн халуун шаргал таряанай ургасые хадажа ябаhан «талын корабль»—хүсэтэ комбайн, жатканууд, захагүй олон дайралдаха. Ивалгын гол соогуур тооложо барашагүй олон үбhэнэй томо hүринууд тобойлдохонь, тэдэнэй дундуур үбhэ ногоо сабшажа, тармажа, суглуулжа ябаhан ооhото машинануудай, хүнүүдэйшье хүдэлжэ байхыень холоhоо харахалта. Мүн хүнэй hарбайжа хүрэхөөр бэшэ гэхээр үндэр кукурузын ургаса сабшажа ябаhан комбайнууд, хангалтама хониуухан үнэртэй ногоо ашаhан автомашинануудшье баhал олон дайралдаха байха. Ивалга тосхондо дүтэлхэ бүреэ хальhалиг томо капуста гү, али ноб ногоохон үгэрсэ, мүн нюулhэ hайрама шэд улаахан помидоршье хоорбоорээ дүүрэтэр ашаhан машинануудтай заабол ушархат.

ЭРШЭТЭ АЖАЛАЙ ОХИН СООГУУР

Теэд эдэ бүгэдэ огто гайхалтай бэшэ ха юм. Энэмнай Ивалгын туршалгын-жэшээтэ ажахынхидай баян намарайнгаа хэшэг бэлэгые суглуулжа, ооhо таряанай, огородойнгоо эдеэнэй ургаса хуряажа, адууhа малдаа үбhэ тэжээлыень бэлэдхэжэ, тухагүй хүдэлжэ байhан үень гээшэл.

Эгээл тиимэhээ мүнөө тус ажахын механизаторнууд, ажалшад, малшад унтаха нойр, амарха амаралтаяа мартанхай, үдэр hүнишье илгарууланггүй хүдэлнэ. Тиигэнгүйшьегүй аргагүй ха юм даа. Хэнэйшье мэдэhээр жэлhээ жэлдэ үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ, ургаса хуряаха, намарай эртын паар хахалха, таряалан дээрэхи hолоомо суглуулжа абаха гэхэ мэтэ зайлашагүй шухала хүдэлмэринүүд хойно хойноhоо хабсардаг бшуу. Эдэ бүхы тон харюусалгатай ажал хүдэлмэрине хаhа сагсоонь бүтээхын тула нилээд ехэ эдэбхи үүсхэл, эршэ зориг гаргажа, эмхитэй hайнаар хүдэлхэ хэрэгтэй болоно.

Гадна энэ жэлэймнай ургаса хуряалга урда урдынхиhаа онсо илгаатай гээшэ. Юуб гэхэдэ, партиин XXII съездын, КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, республикын бүхы колхоз, совхозууд, тэрэ тоодо Ивалгын туршалгын-жэшээтэ ажахынхидшье энэ жэлдэ газар таряалангайнгаа хубаарилгые шэнээр тааруулан табижа, сэбэр паар hайса хороогоод, мүн ургаса багатай зелёнко болон бусад нэгэ жэлэй ногоонуудые бага болгожо, орондонь шэниисэ, ешмээн гэхэ мэтэ ооhото ургамалнуудые урда жэлнүүдэйхиhээ hураггүй ехээр таряа. Жэшээлхэдэ, нёдондо хамта 2500 гаран гектарта шэниисэ таригдаhан байбал, энэ жэлдэ тэрэнь 3200 шахуу гектарта таригдаа, ешмээн—300 гектараар үлүү таригдаhан байха юм. Тиихэдэ, горох, саахарай свёкло, бобы, кукуруза гэхэ мэтэ үнэтэ ургамалнууд урдынхиhаа жэшээгүй ехэ таригданхай.

Эдэ бүхы ургамалнуудые тон богонихон болзорто, нэгэшье гээлтэгүйгөөр хуряажа, республикынгаа колхоз, совхозуудта 4 мянган центнер эгээл шэлэмэл hайн сортын үрэhэ түргэн болзорто худалдаад, тиилээд ехэ ооhо гүрэндөө үгэхын тула юу хэхэ ёhотойб, хайшан гэжэ хүдэлхэб гэжэ эндэхид hайса бодожо үзэhэн байгаа.

МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ ҮҮСХЭЛ

—Нэн түрүүн ажахыдаа машина техникын үсөөн, механизаторнуудай дутуу байhаниие хараада абажа, бии байhан бүхы арга боломжоо гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэн, ооhото болон тэжээлэй ургамалнуудые тон богонихон болзорто хуряажа абаха зэргэтэйбди,—гэжэ ажахын директор С. С. Автушенко мэдүүлээ hэн.

Эгээл тиихэдэ Ставрополиин хизаарай «Темижбекский» совхозой суута механизаторнуудай ажалай ульгэр жэшээ орон доторнай үргэнөөр дэлгэрээд байгаа. Теэд тэдэнэй жэшээгээр хүдэлхын тула таряа амяарлан хадалгада комбайн, лафетнэ жаткануудые олоор табижа, хоёр-гурбан халаанда, бүхэли сүүдхэ соо хүдэлгэхэ хэрэгтэй болоно бшуу. Тиимэ олон механизаторнуудые хаанаhаа олохоб? Мүн нилээд олон трактор, машинанууд, хүдэлмэришэд үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэ, огородой эдеэ хуряалга дээрэ таhалгаряагүй хүдэлжэ байна ха юм. Теэд юу хэхэ ёhотойб?

—Таряа хадалга, хуряалга дээрэ хүн бүхэн үдэртөө миил 8 час хүдэлөөд лэ болиноохэ бэшэ, харин үглөөнэй бүрэнхыhөө эхилээд, hүниин тэн болотор нэгэшье байнгүй хүдэлхэ ёhотой. Тиигээд нэгэ бага амараад, дахин ажаллажа эхилхэ болонобди. Бэшэ аргагүй,—гэжэ механизаторнууд ооhэдоо дурадхаа.

Нээрээшье энээнэйнь ашаар агрегадуудай ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлхэ болоно. Жэшээлхэдэ, хэрбээ лафетнэ жаткаар, комбайнааршье халаан соо нэгэ механизатор 14-15 гектар таряа хадаха байбал тэдэнэр халаан хахадай туршада hаатангүй хүдэлхэдөө 25—30 га хадаха аргатай болоо бшуу. Тиигэбэл, 14 лафетнэ жатка, таряа хадажа баал болгохо тусхай түхеэрэлгэтэй 4 комбайнаар 6000 гектар таряагаа 25 үдэр соо бэшэ, **харин 12—14 хүдэлмэриин үдэрэй туршада бултыень «хүлhөөнь буулгажа» шадаха байна ха юм.** Тэрэнhээ гадна, зарим агрегадуудынь хоёр халаанда, бүхэли сүүдхэдээ хүдэлхэ аргатай. Тиигээд хадагдаhан баалнуудай хатахалаар «С-6» түхэлэй 8 комбайн табяад, таряагаа суглуулан сохижо эхилхэ болоно. hүүлдэнь амяарлан хадалгаяа дүүргээд, «СК-3» комбайнуудаа дахин тааруулан табижа, баал суглуулан сохихо байна.

Тиигэжэ таряа хуряалга 15—20 хүдэлмэриин үдэр соо сүм дүүргэгдэхэ ушартай.

Эндэ таряагаа хадажа эхилhэн түрүүшын үдэрhөө бүтээсэ ехэтэй, эрхим ажалай жэшээ харуулан, эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлдэг механизаторнууд олон.

ХЭНИИНЬ ИЛАГША ААБ?

Нэн түрүүн ажахын зургаадахи отделениин бэрхэ механизаторнуудай нэгэн Очир Цыремпиловэй нэрые дурдангүй аргагүй.

Энэ нүхэрнай наhаар залуушагшье hаа, аяар арба гаран жэл соо «түмэр моринной» жолоо барижа, олохон мянган гектар газар урбуулhан, мүн олохон лэ амбаар дүүрэмэ алтан таряа хуряаhан байха! Мүнөөшье хурдан гүйдэлтэй «Беларусь» тракторта «ЖБ-4,6» түхэлэй жатка шагтагалаад, долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлэй баян ургаса хуряалсажа ябана.

— Таряагаа амяарлан хадажа эхилhээр арба хонобобди. Эгээл түрүүшын үдэр 24 га хадаа hэм. Саашадаа шиндэжэ хүдэлхэдөө үдэрэй 25—30 гектараа алданагүйб. Харин hаянай бороо ороод, бага зэргэ hаатуулан алдаа. Тиибэшье долоон хоног соо 180 шахуу га хадагдаа,—гэжэ Очир Цырендоржиевич хөөрэнэ.

— Үглөөнэй бүрэнхыhөө үдэшэ орой, hүниин тэн болотор хүдэлөөд, үглөөдэрынь дахин эртэлжэ гарахадаа, ёhоор унтан, амарангүй ябана гээшэ гүт?—гээд асуухада:

— Энэньшье барагтай ааб даа. Арбаад хоногто дутуу ядуу унтаад ябахадаа, яhамнай холторжо унаха бэшэ ха юм. Харин урдань таряагаа хуряагаабди гэжэ 1-2 hара соо hалирагша hэмди. Мүнөө таряагаа арбаад хоног соо хадажа дүүргэхэмнай бшуу,—гэжэ нүхэр Цыремпилов мэдүүлнэ.

Гадна энэ механизаторнай хүдэлмэриин 10 үдэрэй туршада 260 гектарай таряа баал болгоод, ажалай гол түлөөhэнhөө гадна эрье хони мүнгэн шантайгаар «шэхэдэхын» түлөө мүрысэжэ байнхай.

Ушарынь юуб гэхэдэ, эндэ таряа амяарлан хадалга дээрээ хүдэлжэ байhан нэгэ механизатор августын 15-hаа 25 болотор, хүдэлмэриин 10 үдэр соо «ЖБ-4,6» түхэлэй жаткаар 260 га, харин «ЖР-4,9» түхэлэй жаткаар 300 га таряа амяарлан хадаад байгаа hаа, нэмэлтэ түлөөhэ—эрье хони, гол салинhаа 50 процент дээшэ мүнгэ, мүн гүрэнэй сэнгээр 400 килограмм ооhо абаха гэжэ тогтоогдонхой.

Тиихэдэ «СК-3» түхэлэй 2 комбайн суггаа хүдэлхэдөө 20 үдэр соо 500 гектарта баал суглуулжа, 5,5 мянгаhаа бага бэшэ центнер таряа сохёо hаа, мүнгөөр нэмэлтэ түлөөhэ, 600 килограмм таряа гүрэнэй сэнгээр худалдажа абаха байна.

Тэрэшэлэн нэгэ жолоошон автомашинадаа хойнонь хоорботой тэргэ шагтагалаад, 2 комбайнай гаргаhан ооhо hаадгүй зоогоод байбал, баhал горьтой нэмэлтэ түлөөhэ абаха зэргэтэй.

МҮРЫСӨӨНДЭ ОРОГШОД УЛАМ ОЛОШОРНО

Мүрысөөндэ оролсоhон механизаторнууд Доржо Цыренов, Сергей Музыков (нэгэдэхи отделени), Дмитрий Иванов (гурбадахи отделени) гэгшэд баhал бүтээсэ ехэтэй ажалаараа шалгарна. Эдэнэр лафетнэ жаткаар үдэрэй 14-15 гектар хадаха даабариин орондо, 20—25 гектарhаа доошо ороногүй.

— Хүсэд эдеэшэжэ эхилhэн ургасатай нэлэнхы газарта ороо hаа, эрье хони заабол «шэхэдэлсэхэл» hэмди. Теэд таряамнай үргэлжэдөө ёhоор эдеэшээгүй аад, нэгэ газарhаа нүгөөдэдэнь ябаад, түүбэрилэн хадахадаа сагаа ехэ гээнэбди. Тиибэшье үнгэрhэн 6 хоногто 150 гаран га хадагдаа,—гэжэ Доржо Цыренов хэлэнэ.

— Доржо Шаранович нэлэнхы ехэ шэниисын ургасада ороходоо алдаhанаа тэхэрюулхэл байха,—гэжэ нүхэдынь тэрэниие магтана.

Эндэхи дүршэлтэй бэрхэ механизаторнууд Елизар Акулов, Петр Протасов, Жамьян Дашинимаев болон бусадшье таряа хадалга, хуряалга дээрэ hайн үрэ дүн туйлана. Жэшээлхэдэ, комбайнер Даша-Бальжир Бадмацыренов «С-6» комбайнаар түрүүшын 3 үдэрэй туршада 50 шахуу гектарай баал суглуулжа, 450 центнер таряа сохёо.

Ажахынхид ургасаяа хуряажа эхилhэнhээ хойшо 1780 гаран га таряа баал болгоод, 600 шахуу гектарта таряа хуряажа абаад байнхай.

— Саашадаа ажалайнгаа эршэ хүсые улам шангадхажа, бүри эмхитэй hайнаар хүдэлбэл, бүхы таряагаа сентябриин эхеэр сүм хуряажа абаад, поли дээрэхи hолоомоёо суглуулжа hүрилөөд, хаhа саг соонь 2000 гектар эртын паар хахалжа шадахабди,—гэжэ ажахын директор нүхэр Автушенко хөөрэнэ.

МАГТУУЛМААР КУКУРУЗАШАДШЬЕ БИИ

Ооhо таряанhаа гадна, кукуруза, саахарай свёкло, бобы, хартаабха болон огородой эдеэ түргэн болзорто, нэгэшье үдэрөөр хожомдонгүй хуряажа абахын тула баhал ехэ анхарал хандуулагдана.

Энэшье ойлгосотой. Байгша ондо эндэхид таряалангай «хатан» кукурузые 900 гаран гектарта таринхай. Тэрэнэйнь ехэнхи газарhаа муу бэшэ ургаса гараад, мүнөө түлэг хуряагдажа байна. Жэшээлхэдэ, зургаадахи отделениин кукурузашан Цырендондок Очировай даадаг таряалангай 43 гектар дээрэhээ га бүриин 450 центнер ногоон намаа абтажа, силос дарагдаа, үлэhэн 70 гаран гектарhаань га бүриин 250 центнер ургаса сохом абтаха гэжэ хүлеэгдэнэ.

— Хаhа сагтань hайнаар тариhан, оролдосотойгоор харууhалhанаймнай ашаар зарим газартаа кукурузын эшэ намаа хоёр хүнэй дабхасаадшье хүрэхөөр бэшэ үндэрөөр ургаа. Тэрэнэйнгээ ургасые хуряажа, дарагдаhан силосэйнь хэмжээгээр тодорхойлжо гаргаабди,—гэжэ кукурузашан нүхэр Очиров хэлэнэ.

Үнинэй дүршэлтэй кукурузашан-селекционер Георгий Пепеляевай даадаг бригадынхидай 230 га кукурузын талмайда 2,5—3 метр үндэр эшэтэй ургаса гаранхай.

— Бидэ энэ жэлдэ эртэ, дундуур болзорто эдеэшэдэг, «Буковинская», «Стерлинг», «Краснодарская» гэхэ мэтэ сортнуудые тарижа туршабабди. Мүн кукурузын силосэй белок, витамин элбэгтэй байхын тула тэрээнтэй бобы холижо тариhамнай hайнаар ургашоо,—гэжэ Георгий Деомидович хөөрэнэ.

Байгша ондо эндэ кукурузын болон бусад ургамалнуудай ургасаар хамта 20 мянга шахуу тонно силос дарагдаха гэхэ гү, али үнеэн бүридэ 10 тонно силос бэлэдхэгдэхэ юм. Харин нёдондо оройдоол 8 мянган тонно силос бэлэдхэгдэhэн байна. Мүнөө отделенинүүдтэнь хамта 10 гара мянган тонно силос дарагдаа. Тэндэ саг үргэлжэ 11 комбайн, 20 гаран автомашина хүдэлжэ, үдэр бүхэндэ 350—400 тонно силос дарагдана.

ҮБhЭ ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭ, ОВОЩ ХУРЯАЛГА ТУХАЙ

Жэлhээ жэлдэ улам үдэжэ байгаа адууhа малдаа бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхын тула баhал шанга тэмсэл үргэлжэлhөөр.

Ажахынхид мүнөө хамта дээрээ 38 мянга гаран центнер үбhэ hүрилжэ абанхай. Үбhэ тэжээл бэлэдхэлгээр дэлгэрhэн мүрысөөндэ 6-дахи отделениинхид (эрхилэгшэнь В. Д. Ринчинов) шалгаржа, дирекци болон парткомой дамжуулгын Улаан туг бүхөөр барижа ябанхай. Тэдэнэр бүхыдөө 8200 центнер үбhэ hүрилжэ, 1500 тонно силос дараа.

— Хэрбээ нёдондо арайхан гэжэ 40 шахуу мянган центнер үбhэ бэлэдхэhэн hаа, энэ жэлдэ 50—60 мянган центнер үбhэ сохом абахабди,—гэжэ ажахын парткомой секретарь нүхэр Сергеев хэлэнэ.

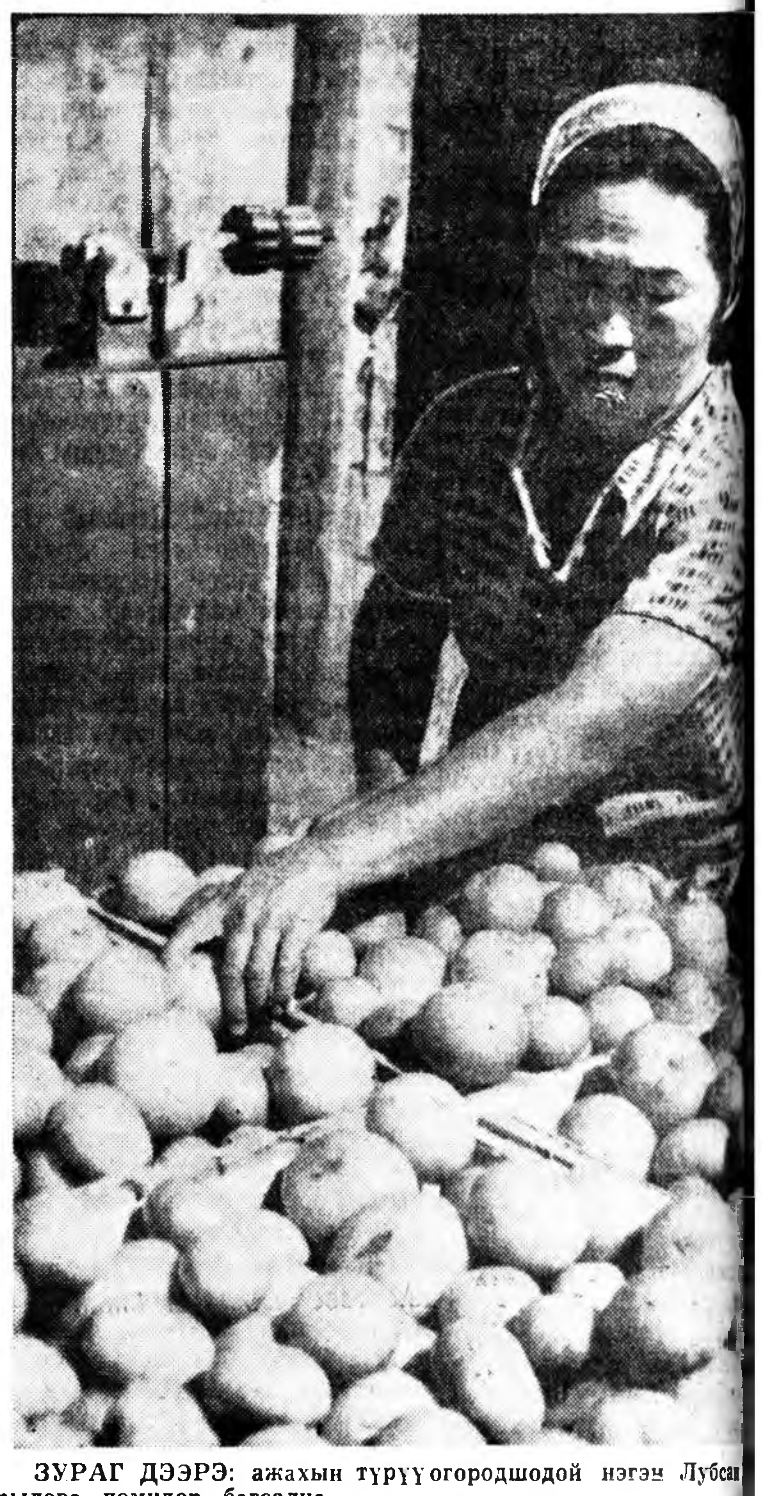
Энэ ажахымнай Улаан-Үдэ хотын, мүн тэрэнэй шадархи хүдэлмэрилэгшэдэй hуурин, тосхоной зониие огородой эдеэгээр хангаха ажахы байhаниинь элитэ.

Тиимэhээ эндэхи огородой бригадануудта овощ хуряалгын хүдэлмэри түлэг ябажа байнхай. Мүнөө дүршэлтэй огородшон Семен Шунков, Лубсан Дымбрылов (нэгэдэхи отделени), Георгий Порняков, Александр Симонов (гурбадахи отделени), Федор Титов (табадахи отделени гэгшэдэй даадаг бригадануудта ургаса хуряагдажа, олохон центнер үгэрсэ, помидор городой столово, магазинуудта ябуулагдаа.

* * *

Байгша ондо тус ажахынхид бүхы таряалан, сабшалангайнгаа ургаса абаад байхадаа, дунда зэргээр 12 центн... единицэ бэлдэхэ аргатай, үнгэрэгшэ жэлдэ га бү... доол 6 центнер тэжээлэй абаа hэн.

А. Е...
Ивалгын туршалгын-ж...
ажахын главна...
М. Н...
манай тус...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ажахын түрүү огородшодой нэгэн Лубса... рылова помидор багсална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 6-дахи отделениинхид кукуруза, наран сэсэгэй ургаса холёод, силос даража байна.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур
1962 оной сентябриин 5.

ХЯАГТАДА ХУРЯАЛГЫН ТЕХНИКЭ НЭГЭ ХАЛААНДА ХҮДЭЛГЭГД... АВТОМАШИНАНУУД МУУГААР АШАГЛАГДАНА

Ажалай эмхидхэл hула

Пограничнэ совхозой нэгэдэхи отделениинхид таряалангаа шэнээр хубаарилжа, энэ жэл 2400 гектарта шэниисэ таряад, хэзээ хэзээнэйхиhээ hайн ургаса туйлаба.

Ставрополиин хизаарай «Темижбекский» совхозой түрүү дүй дүршэл хэрэглэжэ, комбайнуудаа бүлэг бүлэгөөр үдэр hүнигүй хүдэлгэн, хэдэхэн үдэрэй туршада 940 гектар амяарлан хадаа.

Аймагай суута комбайнер Намсарай Будаев Сүүжэ гэжэ газарта «С-6» комбайнаар халаан соогоо 10 га хадаха даабаритай байбал, тэрэнээ 20 гектарта хүргэнэ. Хоёрдохи халаанда хүдэлдэг энэ агрегадайхид мүн лэ 20 га сабшажа, сүүдхэдээ 40 гектар амяарлан хадана.

Амяарлан хадалгаар Виктор Стрекаловский онсо шалгаржа, үдэртөө 8 га суглуулан сохихын орондо 20 гектарта хүргэнэ.

Нигэжэ нэгэдэхи отделениин механизаторнууд 300 гектар эрхим шанартай таряа богони болзорто хадажа, 2400 центнер ооhо отделениингээ тоогто оруулба. Мухар-Шэбэрэй таряашадай үнэтэ үүсхэлые hайшаан дэмжээд, Эхэ орондоо 7000 центнер hайн шанартай шэниисэ тушаахабди гэhэн социалис уялгаяа эдэнэр нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байна. hүүлэй мэдээгээр, гүрэнэйнгөө амбаарта 2000 центнер эрхим шанартай таряа тушааба.

Гэхэтэй хамта совхозой хоёрдохи, гурбадахи, дүрбэдэхи отделенинүүд мүнөө болотор мүртэй юумэ хээгүй байhаар. Эдэнэр нэгэдэхи отделенитэй адли эрхэ байдалтай аад, түд бүридөө миил 200—300 гектар амяарлан хадаhан байна.

«Темижбекский», мүн Сэлэнгын совхозойхидой түрүү дүй дүршэл эндэ үргэнөөр хэрэглэгдэнэгүй. Трактор, комбайнууд үдэртөө арайхан лэ гэжэ нэгэ халаанда хүдэлөөд, үдэшэ болохолоор булта «амаршадаг» заншалтай.

Эндэ ажалай эмхидхэл hула. Хуряалгын халуун хаhын ябажа байн гэhээ, олонхи механизаторнуудынь хэдэн арбаад модоной газарhаа гэртээ ошожо хонодог байха юм. Тиигээд хуряалгын хүдэлмэри хойшо татагдана. Имэрхүүгээр дабшаха болоо hаа, хуряалгаяа хэзээ дүүргэхэ гээшэб?!

Дурсагдаhан дутагдалнуудаа эрид шууд усадхаха тушаа совхозой дирекци, партком, хүдэлмэришэдэй комитет биратай юумэ хэнэгүй. Саашадаа иимээр хандажа болохогүй. Зорилго юуб гэхэдэ, мүнөө үедэ таряа хуряалга болоод, эртын паар хахалалгые жэгдээр ябуулхаар ... абаха, бол... зэргэтэй.

Ерэхэ жэлдэ үндэ... ургуулхын тула таб... хахад гектар намарай... халха түсэбтэй аад, ... рэнэйнгээ миил 400 е... лаад байна. Эртын па... лалгые яатарнь үнж... набта гэжэ совхозой ... рилэгшэдhөө асуухада...

— Трактор, машин... хаанаашье хүрэнэгүй... тэдэнэр гараа дэлгэн, ... гүйгөөр харюусанад.

Д. Цыден...
манай...

Хяагта.

ХАЙША ХЭРЭГЭЭР ХАНДАНА

Мүнөө үедэ техникэ зэмсэгүүд олошоржо, колхоз, совхозууд хамаг хүдэлмэреэ энээнэй хүсөөр бүтээдэг болонхой. Тиигэбэшье, зарим ажахынууд илангаяа автомашинануудые хайша хэрэгээр ашаглана. Олонхи ушарта энэ техникые жолоодожо ябаhан хүнүүд ажахыдаа ашагтай хүдэлмэри хэхын орондо автомашинануудые ондоо хэрэгтэ ашагладаг, хүдэлмэриингөө hүүлдэ гараж соо оруулжа байлгахын орондо гэрэйнгээ газаа табяад байдаг заншалтай. Тиигэжэ энэ шухала транспорт дүүрэн хүсэндөө ашаглагданагүй, бүтээсэтэйгээр хэрэглэгдэнэгүй ха юм.

Жэшээлхэдэ, Хяагтын совхоздо 896 номерой путёвкоор «ЗИЛ-585» автомашина хюрөөгэй хибэдэhэ зөөhэн байгаа. Тиигээд 3,5 тонно ашаа тээгээ гэжэ дансада тэмдэглэбэ. Харин үндэрлэжэ багтаамжа ехэтэй болгоогүй хүүзэбтэй автомашинадань эды шэнээн тиимэ ашаа тээгдээшьегүй байха. Тиигээд шофёрнуудта түлөөhэнь 3,5 тонно дээрэ гаргагдажа түлэгдэhэн байха юм. Автомашинануудые харюусалга дороо барижа байhан хүнүүд (фермые даагшанар, мэргэжэлтэд) жолоошодой хүдэлмэреэ хэр зэргээр хэжэ байhые шалгажа үзэнэгүй. Шофёрнуудай путёвкые шалгангүйгөөр, миил гараа табяад үгэжэрхидэг заншалтай.

Энээниие баримталан хэлээ hаа, жэшээнь №№ 1613, 1625 путёвкодо (1962 оной июниин 8-9) ямар ашаа шэрэгдэhэн гэжэ тэмдэглэгдээгүй, миил фермые даагша нүхэр Агафоновой гар табигдаhан байгаа. Автомашинын шофёр нүхэр В. Бирюков 1513 ном... тёвко бухгалтеридэ ... даа хэды тонно харта... hэнөө тэмдэглээгүй ... Тиигээд бухгалтери... шинын тоннажаар шо... лин түлэhэн байна. ... маркын «38—85» ном... томашина hаалишад... 3 дахин фермэдэ аса... гү, али бодожо үзөө... рэй оройдоол гурбан ... ладаг байгаа. Тэрэнэй... нүхэр Г. Цыреновтэ ... 3-hаа 5 түхэриг хүрэ... түлэгдэнэ.

Иимэрхүү барим... тоолохо болоо hаа, ... олон байха. Энээнии... шуулха тушаа хэмж... хаар болоо гэжэ hан...

Д. ...
Хяагтын ...
үйлэдбэриин управ...

...омышленностиин хүгжэлтэ— залуушуулай гарта

ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой III пленумһээ

...Улаан-Үдэдэ ВЛКСМ-эй обкомой ээлжээтэ III пле...дэжа, обкомой секретарь ...овай «Республикын про... предприятинуудай арга ...тухаа гүйсэд хэрэглэхэ ...комсомолой организацинуу...гонууд» гэһэн элидхэл зүб...сэгдэбэ. Пленумэй гэшүүд ВЛКСМ-эй Прибайкалиин ... секретарь П. Корытов, ...хэ цементно-шиферно заво...комсомольско прожекторэй» ... начальник Ю. Тарасов, ...машина» заводой комсомо...лэдэй секретарь В. Кулаков ...ал өөһэдынгөө ажал хэрэ...гдалнууд тухай хөөрэбэд. ...дэ КПСС-эй обкомой ... А. У. Модогоев, Совнархо...лэгшэ А. В. Давыдов, ... обкомой таһагуудые дааг... Т. Раднаев, Ц. Б. Эрды...КСМ-эй ЦК-гай харюусал...адхагшэ Е. П. Савченко ...бадаба.

...дэ хабаадагшадай урда ...ы үгэ КПСС-эй обкомой ...нүхэр Модогоев хэлээ.

Буряадай промышленна предприятинуудай коллективүүд КПСС-эй XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө шангаар тэмсэжэ байна. Коммунизм байгуулагшадай түрүү зэргэдэ комсомолшууд, залуушуул ябанад. Тэдэнэй атаархама һайхан ажал хэрэгүүдые юун гэршэлнэб гэхэдэ: республикын 60 гаран промышленна предприятинуудай бүхы комсомолшууд коммунис ажалай түлөө тэмсэнэд. 755 комсомол-залуушуулай бригада, участок, халаануудай 247-ниинь «коммунистическэ» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй, 2630 комсомолшууд «коммунис ажалай ударник» гэһэн үнэмшэлгын саарһа абанхай.

Республикымнай промышленность 7 һарынгаа продукци гаргаха түсэб 102 процент дүүргэжэ, нёдондоной энэ үеынхиһөө 11 процентээр дээшэлүүлбэ. Тиихэдэ ажалай бүтээсэ 103 процент дүүргэгдээ.

Гэхэ зуура, 69 промышленна предприятинууд гэхэ гү, али бултанай 40 процент 7 һарынгаа түсэб дүүргэнгүй, 3,6 миллион түхэригэй продукци үгэжэ шадабагүй. Тэдэнэй тоодо Татауровай барилгын хэрэгсэлнүүдэй комбинат, Сэлэн-Дүүмын станок бүтээлгын завод, Хяагтын трикотажна фабрика, 7 леспромхоз гэхэ мэтэ томо томо предприятинууд оролсоно. Тэрэшэлэн ябажа байгаа оной хахад жэлэй дүнгүүдээр, 1 түхэригэй эд бараанай продукци бүтээлгэ 94,2 мүнгэтэ байха һаа, 94,4 мүнгэтэ боложо, хараалагдаһан даабариһаа гадуур 1,7 миллион түхэриг гарзалагдаа. Эдэ тоо баримтанууд республикын промышленна предприятинуудта байһан арга боломжонуудаа хэрэглээгүй үлэһыень гэршэлнэ.

Совнархозой олон предприятинуудта үни заяанда асарагдаһан түхеэрэлгэнүүд ба станогууд мүнөө болотор тодхогдоогүй, туһа үгөөгүй байһандань мүн лэ комсомолһоо асуумаар.

—Жэл ерэхэ бүри залуу уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод олошорно. Жэшээлхэдэ, «Электромашина» заводой комсомолшуудай зургаадахи хүн бүхэниинь уралан нарижуулагша юм,—гэжэ тус заводой комсомолой комитедэй секретарь нүхэр Кулаков хэлэбэ.

Зарим предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд тэдэнэй һайн дурадхалнуудые тоодоггүй, сэгнэдэггүй байна. Рейдовэ шалгалта 1500-гаад уралан нарижуулгын дурадхалнуудай миин лэ хосорһые гэршэлээ.

Республика доторнай 50 комсомол-залуушуулай бригаданууд хэһэн юумэеэ техническэ хиналтагүйгөөр тушааха эрхэ олонхой, 700 гаран залуу хүдэлмэришэд «эрхим шанартай» гэһэн тамгатай болонхой. 200 шахуу комсомол-залуушуулай постнууд хүдэлмэрилнэ.

Пленумдэ хабаадагшад залуушуулай техническэ һуралсал тухай онсолон хөөрэлдөө. Ленинградай залуу хүдэлмэришэдэй үүсхэлээр Улаан-Үдын сэмбын фабрикын комсомолшууд техническэ һуралсал тухай, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ тухай хөөрэлдэжэ, мүнөө булта шахуу техническэ кружогуудта, түрүү дүй дүршэлэй һургуулинуудта һуранад.

—Зарим предприятинуудай комсомолой организацинуудай өөрыгөө хүмүүжүүлхы ба эмхидхэлэй хүдэлмэридэ хайша хэрэгээр хандадаг дээрэһээнь ажалһаа хулжаха, журам эбдэхэ гэхэ мэтэ ябадалнууд тохёолдодог.

Республикымнай промышленность үшөө ехэ продукци үгэхэ аргатайшье, хүсэтэйшье. Москва, Ленинград, Киев хотонуудай комсомол эдэбхитэдэй үнэтэ үүсхэл даган, олон предприятинуудай комсомолшууд «комсомольско прожекторнүүдые» байгуулжа, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын, коммунис ажалай түлөө тэмсэлдэ жагсанхай.

Пленум хэлсэһэн асуудалнуудаараа дэлгэрэнгы тогтоол абаа.

С. Цырендоржиев.

...азетэ, журналнуудые эдэбхитэйгээр захия

...оной сентябриин ...октябриин 25 болотор ...тараалгын газарнууд ...печать») ажалшадай ...хариин гүрэнүүдэй бо...иалис аха дүү оронуу...азетэ, журналнуудые ...до абаха захил хүүл...бэ. Мүн эмхи зургаа...уралсалай газарнууд, ...кэнүүд, клубууд бо...ал албан газарнууд ...гөө хэрэглэмжын жэ...энэл болзорһоо ок... 1 хүрэтэр хэблэлдэ ...ахэ юм. Газетэ, жур... болон номуудаар ...лан манай ажалшад ... зүбшэл заабаринуу...даг, шадабари мэргэ...дээшэлүүлдэг бшуу.

...зомнай газетэ, жур...дые улам һонирхожо, ...жэлдэ, һараһаа һара...агшадай тоо олошор...айдаг. Мүнөө Улаан...өөр айл бүхэн гурбан ... газетэ, журналнуудые ...а уншана. Уран һайха...урналнууд, газетэнүүд...мта партийно-полити... научно-техническэ бо...лөө ажахын асуудал...р гарадаг номуудые ун...днай мүн лэ ехээр һо...ог болонхой. Энэ та...ахигшадай тоо нёдон...һоо 14 процентээр нэ...ихэдэ «Хүдөө ажахын ...ко» гэжэ журналые ...а 12 процентээр нэмэ...йна.

...ан-Үдэдэ хэблэл тараал...артийна эмхинүүд орол...гоор хүтэлбэрилжэ, олониитын эдэбхитэй хабаадалгатайгаар үнгэргэдэг. Энэшье жэлдэ хэблэл тараагшад болгожо 300 гаран хүниие томилоо. Нёдондо 200-гаад хүн томилогдоһон юм. Байгша ондо предприятинууд, эмхи зургаануудай, барилга болон дээдэ һургуулинуудай, мүн Ивалгын совхозой отделенинүүдэй дэргэдэ дүшөөд совет эмхидхэгдээд, хэблэл тараалгын хүдэлмэри ябуулжа захалаа. Хэдэн жэлэй туршада хэблэл тараалга һайнаар эмхидхэжэ, олондо хүндэтэй болоһон нүхэд үсөөн бэшэ бии. Тэдэнэй заримыень нэрлэбэл, республикын түбэй больницын медсестра В. И. Ершова, ПВЗ-гэй инженер Д. К. Тапхаева, горисполкомой хүдэлмэрилэгшэ А. А. Гаврилова, статуправлениин—Л. С. Флоренцева гэгшэд болоно.

1963 ондо албан газарнуудта абтаха газетэ, журналнуудай тоое хороожо, библиотекэ, клуб болон улаан булангуудай абаха хубиие ехэ болгохоор хараалагдана.

Предприяти, эмхи зургаанууд болон дээдэ һургуулинуудта хэблэл тараагшад, мүн хэлхеэ холбооной таһагууд, почтальонууд ерэхэ жэлэй хэблэл захилгые хангаха байна.

Тиимэ дээрэһээ хэблэл тараагшад уншагшадай эрилтые саг соонь дүүргэжэ, газетэ, журналнуудые бүлэ бүхэндэ захюулхаар оролдохо ёһотой.

М. Халбаев,
хэблэл тарааха Улаан-Үдын таһагай начальник.

Түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг Улаан-Үдын Кировэй нэрэмжэтэ заводой коллектив коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэхэеэ тэмсэнэ. Заводой бэлэдхэлгын цехэй электро-гагнуургшан Таисия Ивановна Ковалевская үдэр бүри халаанайнгаа даабари 25—30 процентээр үлүүлэн дүүргэнэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Ковалевская гагнуури хэжэ байна.
А. МАНТАЕВАЙ фото.

Вахтаяа үргэлжэлүүлһээр

Совет космонавтнуудай гайхамшагта ниидэлгэдэ зорюулжа, ажалай вахтада жагсаһан Улаан-Үдын мяханай комбинадай хүдэлмэришэд шэнэ амжалта туйлана. Коммунис ажалай отделениин хүдэлмэришэд табан хоногой даабариһаа гадуур 68 тонно мяха хүргэһэн байна. Консервэ хэдэг заводойхидой туйлаһан амжалтань яһала ехэ. Нүхэр А. Аранзинай хүтэлбэрилдэг коммунис ажалай хүндэтэ нэрэтэй бригадынхид августын 11-һээ хойшо ехэ эршэмтэйгээр ажаллана. Түрүү энэ бригадын гэшүүд августын 15-най үдэр 1962 оной даабарииие нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргээд, долоон жэлэй табадахи жэлэй түсэбөөр ажаллажа эхилэнхэй.

Консервнэ заводой блочно отделениинхид халаанайнгаа даабариие ходо үлүүлэн дүүргэнэ. Тэдэнэр һүүлэй гурбан үдэрэй туршада табан хоногой түсэбые дүүргээд, даабариһаа гадуур 50 тонно продукци үйлэдбэрилэн гаргаа. Тус отделениин түрүү хүдэлмэришэн Нина Сизых ажалдаа үнэн сэхээр хандажа, нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болонхой. Эгээл харюусалгатай ажал гэжэ тоологдодог мяха хэршэлгэ дээрэ Нина Сизых даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэнэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгые 1963 ондо туйлагдахаар хараалагдаһан хэмжээндэ хүргөөд, саашадаа бүри эршэмтэй шангаар ажаллана. Гадна Н. Сизых мэргэжэлээ дээшэлүүлхые оролдоно. Нёдондо мяха һүнэй техникумэй үдэшын отделениин 2-дохи курсые амжалтатай һайнаар дүүргээд, мүнөө 3-дахи курсада һуралсаха юм.

Александр Тимофеевэй даадаг ашаа тээгшэдэй бригада даабаряа ходо 1,5 дахин үлүүлэн дүүргэнэ.

Техническэ фабрикадуудай цехэй хүдэлмэришэд валовой продукци бүтээн гаргаха хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь холо урид дүүргээ һэн. Мяханай промышленностиин үнинэй хүдэлмэришэн Иосиф Гольдфарб гэгшын хүтэлбэрилдэг тус цехэй хүдэлмэришэд малда эдюүлхэ белок ехэтэй тэжээлые элбэгээр бэлэдхэхэ гэжэ оролдодог. Манай Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай гаргаһан иимэ тэжээл Алас Дурна зүгэй, Уралай, Сибириин, Волга шадарай районуудта хэрэглэгдэдэг болонхой. Техническэ элдэб нарижуулга хэһэнэй ашаар, һүүлэй табан жэлэй туршада тэжээл бэлэдхэлгэ хоёр дахин ехэдхэгдээ. Жэшээлхэдэ, нёдондо тус цехэйхид тусхай түхеэрэлгэ тодхожо, түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 434 тонно белок ехэтэй хуурай тэжээл гаргаа. Тэдэнэр даабариһаа гадуур 210 тонно белок ехэтэй тэжээл оронойнгоо совхоз, колхозуудта эльгээбэ. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада 660 тонно үлүү тэжээл бэлэдхэгдэһэн байна.

Г. Харченко.

Республикын эхэнэрнүүдэй съезд угтуулан

Эхэнэрнүүдэй нангин уялга

Республикымнай бүхы аймагуудаар июнь-август һаранууд соо эхэнэрнүүдэй съезднүүд үнгэрбэ. Урда тээнь колхоз, совхозуудай ба эмхи зургаануудаар эхэнэрнүүдэй суглаанууд зарлагдаһан байха.

Өөһэдынгөө ажал хэрэгүүд, дутагдалнууд, тэдэниие усадхаха арга боломжонууд тухай эхэнэрнүүд суглаа хуралнууд дээрэ тодорхой, шаб гэмэ хөөрэлдөөнүүдые хэбэ.

Үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудта эхэнэрнүүдэй бүтээжэ байһан ашата ажалай, эдэбхи үүсхэлэй һайн һайхан жэшээнүүд олон. Гэбэл нарин сэмбэ нэхэлгын фабрикада суута Маланья Ефимовна Афанасьева сэмбэ нэхэгшээр хүдэлнэ. Тэрэ олон үнэтэ үүсхэл гаргахаһаа гадна, хүдэлмэриингөө сагые зүбөөр хэрэглэжэ, үдэр бүхэнэйнгөө даалгабариие 110 процентһээ бага бэшээр дүүргэдэг. Үшөө дүршэл багатай нүхэдтөө туһалжа үрдидэг юм. Мяха консервын комбинадай 9, трикотажна фабрикын 3 бригада коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Тэдэниие эхэнэрнүүд хүтэлбэрилдэг. «Электромашина» заводой нүхэр Степановагай бригадада, «Победа» гэжэ оёдолой комбинадай нүхэр Неотбаковагай ударидадаг 6-дахи цехтэ мүн лэ тиимэ нэрэ зэргэ үгтэнхэй.

Эхэнэрнүүд барилга дээрэшье шалгарна. Нүхэд Колмаковагай, 2-дохи барилга хабсаралгын управлениин Агафоновагай, Максимовагай бригаданууд һара бүриингөө даалгабариие үлүүлэн дүүргэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай ба Министрнүүдэй Соведэй Хандалгаар зоригжоһон республикымнай хүдөө нютагуудай эхэнэрнүүд партиин ЦК-гай мартын Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэнэд. Жэшээлхэдэ, Мухар-Шэбэрэй «Коммунизм» колхозой залуу һаалишан Вера Теслева үнеэдые оньһон аргаар һааха гэһэн үүсхэл гаргаад, мүнөө ехэ амжалтануудые туйлаха зуураа, нүхэдтөө өөрынгөө мэргэжэл шадабари заахые оролдодог. Тугалнуудые түргөөр түлжүүлхын түлөө тэмсэл эрхилһэн тугалшад М. В. Симухина, Н. А. Бронникова, З. Г. Литвинцева, һаалишад нүхэд Марганцева, Игумнова, Зимерова, хонишод Бальжинова, Доржиева, Раднаева, Цыремпилова болон ажалдаа суурхаһан бусад түрүү эхэнэрнүүдэй нэрэнүүд республика соомнай мэдээжэ болонхой.

Арадай ажахын культурын зарим һалбаринуудта, жэшээлхэдэ, элүүрые сахилгын, һургуулиин, соёл гэгээрэлэй, худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта хүдэлжэ байһан зоной олонхинь эхэнэрнүүд юм.

Эхэнэрнүүдэй соведүүд һаяхан лэ (2 жэлэй саана) эмхидхэгдэжэ эхилһэн. Энэ хугасаа соо нилээд ехэ дүй дүршэлтэй болоо. Тэдэнэр зониие коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ, гэр бүлын ажаһуудалда тусгаар анхаралаа хандуулдаг. Тэрэшэлэн город ба хүдөө тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохын тула тус соведүүдэй ударидалга доро хэгдэһэн ажал юумэнүүд мүн лэ ехэ.

Олониитын дунда шадамар бэрхэ, эдэбхитэй олон эхэнэрнүүд урган гараа. Жэшээлхэдэ, Түнхэн тосхоной эхэнэрнүүдэй совет (түрүүлэгшэнь М. А. Педорина) гэрэй эзэн эхэнэрнүүдые бултыень үбһэ бэлдэлгэдэ ба таряа хуряалгада хабаадуулжа шадаа.

Гэхэ зуура, зарим нютагуудай женсоведүүд үшөөл биража хүдэлнэгүй, эхилһэн ажалаа эсэстэнь хүргэнэгүй. Мүн эхэнэрнүүдые ажалда, коммунис ажалай түлөө тэмсэлдэ хабаадуулха талаар бага оролдоно.

Зарим хүтэлбэрилэгшэдэй талаһаа эхэнэрнүүдые харюусалгатай ажалда дэбжүүлхэ хэрэгтэ һаад ушаруулһан жэшээнүүд тохёолдодог.

Республикын аймагуудта эбэртэ бодо малай фермэнүүдые даажа байһан нэгэшье эхэнэр үгы. Гэхэ зуура, ажалаа һайн мэдэхэ, эдэбхитэй эхэнэрнүүд нютаг бүхэндэ бии ха юм.

Эдэ асуудалнууд эхэнэрнүүдэй суглаанууд, съезднүүд дээрэ дурдагдаһан байна. Тиимэһээ нютаг нютагай партийна ба советскэ органууд заагдаһан дутагдалнуудые хараадаа абажа, дары усадхаха хэмжээ абаха зэргэтэй.

Мүнөө үедэ республикымнай ажалшад таряагаа хуряажа, гүрэндөө 7,5 миллион пүүд таряа худалдаха, тэрэ тоодо түсэбһөө гадуур 1 миллион 150 мянган пүүд үлүү тушааха гэһэн шангахан зорилго урдаа табинхай. Өөһэд өөһэдынгөө хүдэлжэ байһан газарта һайн амжалта туйлажа, парти, правительствынгаа түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ хубитаяа оруулха гээшэ эхэнэр бүхэнэй нангин зорилго мүн.

Ц. Шанюшкина,
КПСС-эй обкомой инструктор.

СЕМИНАР ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

Буряадай хэлхеэ холбооной управлениин хэблэл тараалгын таһаг «Союзпечатиин» аймагай эмхидхэлшэдэй хоёр үдэрэй семинар үнгэргэбэ. Тэндэ хабаадагшад арад зоной дунда газетэ, журнал тарааха дүй дүршэл тухай лекци, хөөрэлдөөнүүдые шагнаһан байна. 1963 ондо газетэ, журналнуудые яажа тарааха гэһэн асуудал семинар дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

«Союзпечатиин» хүдэлмэрилэгшэд лекци, хөөрэлдөөнүүдые шагнахаһаа гадна, дүй дүршэл тухайдаа хөөрэлдөө. Зарим аймагуудай хэблэл тараагшад энэ жэлдэ һайн үрэ дүн туйлаһан байна. Жэшээнь, Түнхэнэй, Бэшүүрэй, Хориин хэлхеэ холбооной конторын хэблэл тараагшад нилээд олон газетэ, журналнуудые тараагаа.

Семинарай һүүлээр зүблөөн боложо, 1963 ондо хэблэл тараалгаяа һайнаар үнгэргэхэ уялганууд абтаа.

Н. Хазагаев.

Гунга Чимитов

...АХАН КОСМОНАВТЫН ДУУН

...гойн уудам маниие
уряалаа,
...үүлэдөөр наададаг һаа,
...ор үүлэ сүмэлэн
маряагаад,
...бургэдтэл ниидэдэг һаа.
...лнүүд, он жэлнүүд
...ороо маниие дахуулхал.
..., Титовууд
...лтай габьяа харуулхал.
...аев, Поповичууд
... олооро суурхуулхал.
...һээ ухаагаа
...эй хэшэгээр баяжуулая.
...а балсангаа
...ай шэртэһээр
батажуулая.
...ай хонгор арюухан
нарые
... Солбондо угтадаг һаа.
... боро хараанаар
дарыхан
... газартаа бусадаг һаа.
...нүүд, он жэлнүүд
Оншооро маниие дахуулхал.
Гагарин, Титовууд
Гайхалтай габьяа харуулхал.
Николаев, Поповичууд
Нэрэеэ олооро суурхуулхал.
Эртээнһээ ухаагаа
Эрдэмэй хэшэгээр баяжуулая.
Багаһаа балсангаа
Баатарай шэртэһээр
батажуулая.
Һарьдагтаа налгай
Һарынгаа далайда
Һайхан хүлэгөөр хүрэдэг һаа.
Һаруулхан Байгал далайнгаа
мэндые
Һанан, баясан хүргэдэг һаа.
Он жэлнүүд, он жэлнүүд
Оншооро маниие дахуулхал.
Гагарин, Титовууд
Гайхалтай габьяа харуулхал.
Николаев, Поповичууд
Нэрэеэ олооро суурхуулхал.
Эртээнһээ ухаагаа
Эрдэмэй хэшэгээр баяжуулая.
Багаһаа балсангаа
Баатарай шэртэһээр
батажуулая.

...ницкэ ОБЛАСТЬ. Томашпольско райондо кукуруза ... комсомол-залуушуулай 76 звено энэ жэлдэ байгуулагда... КПСС-эй XX съездын нэрэмжэтэ хүдөө ажахын арте...нуудай нэгые комсомолка Мария Гончар хүтэлбэрил... звеногойхид кукурузын 90 центнер эдеэшэһэн ороо̂һо ... шиидэһэн байна. Зураг дээрэ: звеное даагша Мария ... звеногойнгоо участок дээрэхи кукурузые партиин об... Крыжопольско нютагай үйлэдбэриин управленидэ байдаг ... А. Е. Рыбаковта харуулжа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Коммунизм тухай хөөрэлдөөн

Ниитын өөрын захиргаанда орохо тушаа

Социалис демократиин саашадаа хүгжэхэ тудам гүрэнэй засагай органууд ниитын өөрын захиргаанай органууд боложо хүгжэхэ байна.

(КПСС-эй Программаһаа).

КПСС-эй Программа болон партиин XXII съездын материалнууд дотор бусад шухала асуудалнуудтай хамта социалис гүрэн түрые ниитын өөрын захиргаан болгожо хүгжөөхэ асуудал табигдаһан байна.

I.

Пролетариадай диктатурын гүрэнэй бүгэдэ арадай гүрэн боложо хубилха тухай тобшололдо хамагай түрүүн анхарал хандуулхаар байна. Социализмын хүсэн түгэс эсэсэй илалтые, коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулха үедэ СССР-эй дамжан оролгые хангаад байһан хүдэлмэришэн ангиин диктатурын манай орон дотор саашадаа үлэхэнь шухала бэшэ болоо гэжэ КПСС-эй Программа дотор хэлэгдэнэ. **Пролетариадай диктатурын гүрэн боложо бии болоһон совет гүрэн бүгэдэ арадай гүрэн, бүхы арадай дура зоригые мэдүүлдэг, аша туһые харадаг орган болоо.**

Социалис экономикын үргэлжэ дээрээ байгуулагдаһан, обществын бүхы социальна бүлэгүүдэй нэгэн адли хүсэл эрмэлзэлгэтэй байһан ушар манай гүрэнэй бүгэдэ арадай шэнжэ шанартай байһые харуулна. Ямаршьеб нэгэ ангиин диктатура байхаяа болиһон, бүхы обществын, бүхы арадай зэбсэг болоһон гүрэн манайда анха түрүүн бии болоо гэжэ Н. С. Хрущев КПСС-эй XXII съезд дээрэ онсолон тэмдэглээ һэн.

Гүрэнэй бэеэ бараха һаа бүри урид хүдэлмэришэн ангиин диктатура хэрэггүй болохо гэжэ энэ баримта гэршэлжэ үгэнэ. Коммунизм байгуулхын тулада пролетариадай диктатура хэрэгтэй бэшэ болохо юм. Зүгөөр эгээн түрүү, эгээн ехэ эмхитэй анги болгошо хүдэлмэришэн анги общество дотор хүтэлбэрилхы үүргэ дүүргэдэг зандаа үлэхэ юм. Гүрэнэй бэеэ баража үгы бололго нилээд удаан саг соо үргэлжэлхэ, тиигээд өөрынь захиргаа байгуулха эрхэ байдалай общество дотор хүсэдөөр бии болоходо, түгэсхэгдэхэ байна.

Пролетариадай диктатурын гүрэнэй бүгэдэ арадай гүрэн боложо хубилһан ушарһаа уламжалан Советскэ Союзай Конституциие (Үндэһэн хуулиие) хубилгаха шухала болоо. Советскэ түрүүшын конституцинууд (РСФСР-эй 1918 оной Конституци, удаань баталан абтаһан бусад совет республикануудай конституцинууд, СССР-эй 1924 оной Конституци) революционно шэнэдхэлгэнүүдэй болон социалис байгуулалтын үедэ тааруу байгаа. Капитализмһаа социализмда дамжан оролгын үедэ эдэ конституцинууд хэрэглэгдэһэн байна. 1936 ондо баталан абтаһан Конституци социализмын бэхижэжэ байһан, социалис общество байгуулгын гол тулэб түгэсхэгдэжэ байһан үедэ тааруу байгаа бшуу.

Мүнөө бэлэдхэгдэжэ байһан шэнэ Конституци бүгэдэ арадай социалис гүрэнэй конституци, байгуулагдажа байгаа коммунизмын конституци болохо байна. Энэ конституци хадаа совет обществын болон гүрэнэй хүгжэлтын шэнэ шатые харуулха, ниитын өөрын захиргаанда обществын дамжан орохо эрхэ байдал бэлэдхэхэ юм.

II.

СССР-тэ бүгэдэ арадай социалис гүрэнэй бии болоһон ушар гүрэн түрые ниитын өөрын захиргаан болгон хүгжөөн хубилгаха ... эрхэ нүхэсэл ... ажалшадай эдэбхи хэшээлэй үргалтые түргэдхэдэг социалис демократи бүхы хэмжээгээр хүгжэ хүгжэһөөр ниитын өөрын захиргаан бии болохо.

Социалистическэ демократизмые хэрэглэн, КПСС хадаа коммунизм байгуулха хэрэгтэ арадай үүсхэл эдэбхиие улам бүри дээшэлүүлдэг, обществын болон гүрэнэй хэрэгүүдые хүтэлбэрилгэдэ совет хүнүүдые улам бүри олоор хабаадуулдаг байна.

Хүтэлбэрилгэдэ олониитые хабаадуулха хэрэгтэ манай ороной туйлаһан амжалтанууд Соведүүдэй бүридхэлһөө элеэр харагдана. Энэ оной мартда СССР-эй Верховно Соведтэ һунгагдаһан 1.443 депутадуудай 646-ниинь үйлэдбэри дээрэ сэхэ хүдэлдэг хүдэлмэришэд, колхознигууд, городой Соведүүдэй депутадуудай 40 шахуу процентнь үйлэдбэри дээрэ сэхэ хүдэлдэг хүдэлмэришэд, хүдөөгэй Соведүүдэй депутадуудай 58 үлүүтэй процентнь колхознигууд юм. Соведүүдэй дэргэдэхи саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэридэ гурба хахад шахуу миллион совет эрхэтэд хабаададаг байха юм.

Тэрээнһээ гадна профсоюзай, комсомолой организацинуудаар кооперативна болон колхозно нэгэдэлнүүдээр, һайн дуранай элдэб бүлгэмүүдээр, зохёохы союзуудаар дамжуулагдан олон түмэн ажалшад ниитэ-политическэ ажабайдалда хабаададаг.

Коммунизмын үедэ эдэ бүхы ниитын организацинуудай коммунис ёһоной өөрын захиргаан боложо нэгэдэхэ байһые парти хараадаа абана. Эгээл иимэһээ бүхы ниитын организацинуудай үүргэ болон удха шанарые али болохоор дээшэлүүлхэ зорилго парти табиһан байна. **Хамагай түрүүндэ, гүрэнэй болон ниитын организацинуудай бүхы шэнжэ шанарые бэедээ шэнгээдэг Соведүүдэй үүргэ дээшэлхэ болоно.** Соведүүд хадаа улам бүри ниитын организацинуудай шэнжэтэй боложо, тэдэнэй ажал ябуулгада олониитэ үргэнөөр, сэхэ хабаададаг болохо байна.

Соведүүдэй хүдэлмэриие олониитын хүсөөр бэелүүлгэ улам бүри дэлгэржэ байнхай. Энэ хадаа Соведүүдэй хүгжэжэ коммунис ёһоной өөрын захиргаанай органууд болгохо хэрэгтэ тусгаар удха шанартай. Бүри мүнөө Соведүүдтэ, тэрэнэй гүйсэдхэхэ органуудта түлөөһэтэй хүдэлмэрилэгшэд болон депутадуудһаа гадна, элдэб комиссинуудта, штатна бэшэ таһагуудта болон бусадта хабаададаг эдэбхитэд ехэ хүдэлмэри хэдэг байха юм.

Гүрэниие хүтэлбэрилгэдэ олон миллион ажалшадые шэнээр хабаадуулха зорилгоор КПСС-эй Программа хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые хараалһан байна. Соведүүдэй һунгалтануудай болоходо дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудые али бүхы талаһаань суглаанууд дээрэ, мүн хэблэлдэ зүбшэн хэлсэдэг юм. Тиихэдэ Соведүүдэй депутадуудай гурбанайнь нэгэ хубиһаа үсөөн бэшэнь шэнэдхэгдэдэг байха юм.

Хүтэлбэрилхы органуудай составые мүн лэ шэнэдхэжэ байха шухала гэжэ парти тоолоо. Ниитэсоюзна, республиканска, нютагай органуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд гурбан болзорһоо дээшэ саг соо һунгагдаха ёһогүй. Энэ хадаа хүтэлбэрилхы органуудта шадабаритай хүнүүдые бүри олоор хабаадуулха арга олтохо байна.

Социалис демократиин гол ёһонуудые нарижуулха, тэдэниие шууд сахиха хэрэгтэ һунгагшадайнгаа үмэнэ Соведүүдэй, тэдэнэй депутадуудай хаһа саг соогоо тоосожо байха, гүрэнэй хүтэлбэриин, ажахын болон культурна байгуулалтын бүхы шухала асуудалнуудые Соведүүдэй сессинүүд дээрэ али бүхы талаһаань һайса зүбшэн хэлсэхэ гээшэ, ехэ удха шанартай гэжэ дүй дүршэл гэршэлэн харуулаа.

Совет гүрэнэй түлөөлгэтэ органуудай хуули гаргаха ажал ябуулгада ниитын организацинуудые болон ажалшадай нэгэдэлнүүдые бүри үргэнөөр хабаадуулха гэжэ КПСС-эй Программаар хараалагдаһан ушар социалис демократиие саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ туһалха байна.

Социалис демократиие саашадань али болохоор хүгжөөхэ зорилгоор парти хадаа социалис гүрэнэй хүтэлбэрилгын аппарадые нарижуулан һайжаруулна.

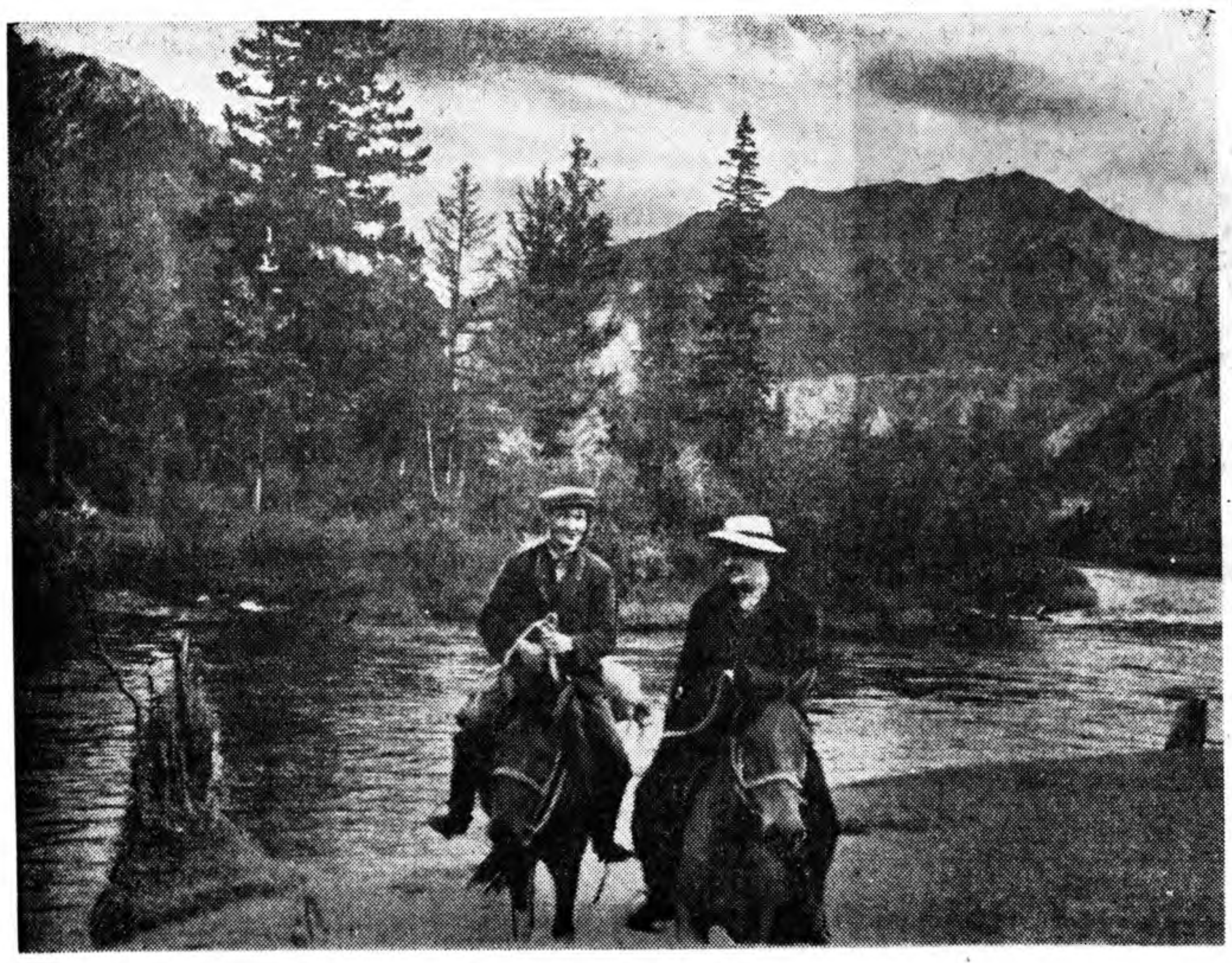
III.

Коммунис ёһоной өөрын захиргаатай болохо эрхэ байдал бэлэдхэхэ хэрэгтэ профессиональна союзууд, залуушуулай коммунистическэ союз, кооперации, һайн дуранай бүлгэмүүд, зохёохы союзууд ехэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Эдэ организацинуудаар дамжуулагдан, олониитэ ажалшад ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадуулагдадаг, өөрын захиргаа бэелүүлхэ хэрэгтэ һурадаг байха юм. Энэ талаар профсоюзуудай үүргэ илангаяа ехэ.

Коммунис байгуулалтын үедэ профсоюзууд урдань гүрэнэй органуудай бэелүүлдэг үүргэнүүдые

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур.
1962 оной сентябриин 5.

АХА НЮТАГАЙ УУЛААР... Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Үдэрэй темэдэ

Анхаралда абтахаар болоһон асуудал

Закаменск — республикымнай горьтойхон городуудай нэгэн. Энэ хотодо олон залуушуул ажаһуудаг. Тэдэнэр спортдо дуратай, тэрэнине үргэнөөр хүгжөөхэ аргатай. Гэбэшье, тэндэ спортоор мүрысөө үнгэргэхэ стадион үгы дээрэһээ ехэхэн бэрхэшээл тохёолдоно. Юуб гэхэдэ, 1959 он хүрэтэр городой залуушуул өөһэдын стадионтой байһан юм. Теэд тэрэнь һандааргдажа, шэнэ стадион бариха түсэбтэйгөөр тэндэхи наадаһай бүхы талмайнууд хахалагдаһан байна. Тэрэ гэһээр 2-3 жэл үнгэрбэ. Энэ үе соо стадионой хашаа задалагдажа, хооһон талмай — хони, ямаанай бэлшээри болошонхой.

Шэнэ стадион бариха тухай эндэ болоһон суглаан, конференци дээгүүр ходо хэлсэгдэдэг, энээн тухай түс городой залуушуул комбинадай хүтэлбэрилэгшэдэй урда оло дахин асуудал табиһан байха. Тэрээнһээ гараһан үрэ харагданагүй. Городой волейбол, баскетболшод, хүнгэн атлетүүд нааданай талмайн үгы дээрэһээ мүрысөө үнгэргэхэ аргагүйдэнэ.. Тиигэжэ городой залуушуул спортоор һорилдоо үнгэргэхэеэ болижо, тойргошохо шахуутай болоод байна.

Комбинадай хүтэлбэрилэгшэд анха стадион эбдэхэдээ ямар һанал бодолтой байгаа гээшэб гэжэ бодогдоно. Мүнөө болоходо стадион бариха мүнгэн үгы гээд, энэ асуудалда анхарал хандуулнагүй.

Городһоо 4 километрэй газарта муугаар түхеэрэгдэһэн футболой талмай бии. Тэрэ талмай дээрэ спортын ондоо мүрысөө үнгэргэхэ аргагүй бологдоод байна. Городой зоной хараха, һонирхохо юумэн гансал футбол болонхой. Тииһээ тиитэр аяар 4 километрэй газарта ошожо спортын наада хараха гээшэ ехэхэн бэрхэшээлтэй. Стадион город хоёрой хоорондо ябадаг автобус саг соогоо графигай ёһоор ошодоггүй, ходо гээгдэжэ, тахюудажа хүрэдэг.

Урдань стадионой байхада, город дотор арба гаран физкультурна коллективүүд, багашуулай хори дүхүү команда байгаа һэн. Мүнөө оройдоо футболой долоохон команда үлөө. Юундэб гэхэдэ, спортсменүүдые бэлдэхэ, һорихо газар үгы ха юм. Стадионой байхада городтомнай уласхоорондын, нүхэдэй ёһоной уулзалганууд хэдэн янзын спортоор болодог һэн бэлэй. Һүүлэй хоёр жэлэй туршада нэгэшье мүрысөөн болоогүй.

. Зэдын комбинадай директор нүхэр Соловьев, профсоюзай группкомой түрүүлэгшэ нүхэр Ильин, ВЛКСМ-эй райкомой секретарь нүхэр Сурков, «Труд» спортын бүлгэмэй түрүүлэгшэ нүхэр Штырев гэгшэдһээ городтомнай хэзээ стадион бии болохо юм гэжэ асуугдаха саг тулаа.

Ч. Шагдаров.

Хубилалта юундэ болоногүйб?

(Ноёхоной хүтэлбэрилэгшэдэй анхаралда)

Манай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз Сэлэнгын аймаг соо томохон ажахынуудай нэгэн юм. Ноёхон гэжэ тосхондомнай Культурын байшан, 8 жэлэй интернат-һургуули, больница болон амбулатори бии.

Тиин гэһээ тарялан, үбһэ хуряалган дээгүүр унаһан малгайгаа абангүйгөөр хүдэлжэ ябаһан ажалшадай культурна эрилтэ тон муугаар хангагдана.

Холын отаранууд, станууд, һууринуудаар лекци, кино, концерт тухай алинайншье үгы хада . дурдаһанайшье үлүү.

Колхозой түбһөө 18 модоной газарта Түхүм һуурин оршодог. Тэндэхи 59 айлнуудай 49-ниинь газетэ, журналнуудые захинхай юм. Кино ойро һаяаршье табигдаагүй. Энээн тушаа колхозой парткомдо хэлсэгдэжэ, түсхай тогтоол абтаһаншье һаа, хубилалта болоогүй. Гадна худалдаа наймаанай газараар ябажа харахада, хүндэ нэн түрүүн хэрэгтэй хэрэгсэлнүүд олдохогүй юм. Малшадай, поли, сабшалан дээгүүр хүдэлжэ ябаһан зоной дунда нүүдэл наймаа ябуулдаг һаань, ямар һайн байгааб. Сүхын сельпогой түрүүлэгшэ нүхэр Д-Д. Гармаев дурсагдагша байдал мэдээшье һаа, хэмжээнүүдые абанагүй.

Библиотекэ даагша нүхэр Санжиева үбһэшэдэй, тарялашадай дунда ном, газетэ тарааха, һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые эмхидхэхэ уялгатай аад, мүн лэ библиотекэ сооһоо гарадаггүй.

С. Биликтуев.

НИИТЫН ӨӨРЫН ЗАХИРГААНДА ОРОХО ТУШАА

(Түгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи нюурта)

улам бүри ехээр дүүргэдэг боложо байна. Социальна страхованиин асуудалнуудые, ажал тухай хуули сахилгын хойноһоо хиналтые, ажалые хамгаалгын, оһол аюулһаа һэргылхэ хэмжээнүүдые абалгын хойноһоо хиналтые профсоюзууд мүнөө бэелүүлнэ, амаралтын байшангууд болон санаторинуудые хүтэлбэрилнэ. Ажал тухай хуули ёһо сахиха асуудалнуудаар заабаринуудые, гуримууд болон тайлбаринуудые хэблэжэ гаргаха эрхэ профсоюзуудта олгогдонхой. Мүнөө гүрэнэй мэдэлдэ байһан клубууд болон бусад культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудые профсоюзууд болон бусад ниитын организацинууд һаяын жэлнүүдтэ хүтэлбэрилдэг болохо юм. Энэ хадаа ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ профсоюзуудай дүүргэдэг үүргые бүри дээшэлүүлхэ байна.

Советскэ обществын коммунис ёһоной ажа һуудал болон хүтэлбэри тээшэ дабшалгадань Залуушуулай коммунистическэ союз ехэ удхатай шанартай. Коммунис байгуулалтада эдир залуу хүбүүд, басагадые эдэбхитэйгээр хабаадуулхадаа комсомолой организацинууд энэ һайн һайхан хэрэгтээ олониитын хүсөөр ажалаа эрхилхэ ябадал үргэнөөр хэрэглэдэг байна. Ниитын мэргэжэл шудалха хүдэлөөе олон комсомолшууд үүсхэдэг байна.

Коммунис байгуулалтада олониитые хабаадуулха арганудай нэгэн, ниитын өөрын захиргаанай һургуули болгошо колхозуудай, эд хэрэглэгшэдэй, байра барилгын, кооперативуудай, бусад кооперативна нэгэдэлнүүдэй үүргэ мүн лэ ехэ. Ниитэ-политическэ ажабайдалда олониитэ колхознигуудые эдэбхитэйгээр хабаадуулха хэрэгтэ угаа ехэ үүргэ дүүргэдэг колхозно демократиие бүхы хэмжээгээр хүгжөөлгэдэ парти ехэ анхарал хандуулдаг.

Тиимэ болохолоороо, **социалис демократиие хүгжөөлгэ коммунис ёһоной өөрын захиргаанда орохо сэхэ зам болоно.** Тиихэдэ демократиие али болохоор хүгжөөлгэ ажалшадай зүгһөө нүхэрэй ёһоной журамые шууд сахилгатай тааруугаар бэелүүлэгдэхэ зэргэтэй. Тиимэһээ, социалис хуули ёһые наринаар сахиха, ёһо гурим али болохоор сахидаггүй ябадалые зайсуулха, гэм хэлгые усадхаха, гэмтэ ябадалай гарадаг бүхы шалтагаануудые зайсуулха гээшэ социалис демократизмые үргэдхэхэ, коммунис ёһоной ниитын захиргаа хүгжөөн батадхаха зайлашагүй шухала эрхэ нүхэсэл болоно. Иимэ захиргаанай батажан тогтоод байхада дотоодын хэрэгүүдэй, прокуратурын, сүүдэй, милициин болон бусад органууд мэтэ баадхалгын тусхай аппарат байхагүй ха юм. Тиимэ болохолоороо, обществын ажабайдалһаа али бүхы гэмтэ ябадал хүсэд зайсуулха, эсэстэнь хэһээлтын хэмжээнүүдые олониитын зүгһөө нүлөөлхэ, хүмүүжүүлхэ хэмжээнүүдээр һэлгэжэ шадахаар тиимэ эрхэ байдал бии болгохо шухала. Тэрэнэй тулада гүрэнэй болон ниитын организацинууд хадаа өөрынгөө уялгануудые һайн дураараа, үнэн сэхээр дүүргэдэгээр ажалшадые хүмүүжүүлхэ зэргэтэй.

Социалис гүрэн түрые коммунис ёһоной ниитын өөрын захиргаан болгохо гээшэ демократиин угаа ехэ хүгжэлтэ болоно гээшэ. Коммунис ёһоной өөрын захиргаанай зохихо органуудаар дамжуулан ниитын хэрэгүүдые хүтэлбэрилгэдэ ажалша бүхэн эдэбхитэйгээр хабаадаха болоно. Олониитэ арад зон угаа ехээр эдэбхи хэшээл гаргадаг болохо юм.

Тиихэтэй хамта түбэй органууд, жэшээлхэдэ, арадай ажахын хүгжэлтын ойрын болон холын хараата түсэбүүдые зохёодог түсэблэлгын органууд бии байха. Коммунис обществын элдэб олон янзын харилсаа холбоое гуримшуулхын тулада шухала болохо түбэй органууд мүн лэ байжа болохо гээшэ ха. Зүгөөр иимэ органууд политическэ шэнжэ шанараа гээжэ, мүнөөнэй органуудтал адли бэшэ болохо юм. Юуб гэхэдэ, гүрэн бэеэ баража, ниитын өөрын захиргаан хүгжэн бэхижэхэ байна.

***

Коммунис ёһоной ниитын, өөрын захиргаанда орохо эрхэ байдал обществын залан ударидахые хүсэн, ниитэ-политическэ организациин дээдэ шатын түхэл янза болгошо Коммунис партиин хүтэлбэреэр бэлэдхэгдэхэ байна.

Ажалшадай ниитын организацинуудай ажал ябуулгые һайжаруулгада парти али болохоор туһалдаг. Эдэ организацинуудай хүдэлмэриие бүри демократическа шэнжэтэй болгохо хэрэгтэ туһалхаар хэмжээнүүд партиин үүсхэлээр абтадаг. Мүн парти хадаа өөрынгөө зэргэдэ парти доторой демократиие хүгжөөдэг, наринжуулан һайжаруулдаг байха юм.

Коммунис партиин хүтэлбэри хадаа социалис демократиие амжалтатайгаар хүгжөөхэ, коммунис ёһоной ниитын өөрын захиргаа байгуулхаар эрхэ байдал бэлэдхэхэ нүхэсэл боложо үгэнэ.

С. Титаренко.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур

1962 оной сентябриин 5.

Хилын саанаһаа

Промышленна продукциин хэмжээн 14 дахин нэмээ

СОФИ, сентябриин 3. (ТАСС). Арадай засагай тогтоһонһоо хойшонхи 18 жэлэй турша соо Болгари индустриально-аграрна хүгжэнги социалис гүрэн болоо.

Промышленна продукциин хэмжээн бүхы дээрээ 1939 онойхитой сасуулбал, 14 үлүүтэй дахин нэмээ.

Капиталис Болгариин бүхы промышленностиин бүхэли 1939 оной турша соо гаргаһанай шэнээн промышленна продукциие мүнөө Болгариин фабрика болон заводууд 23 үдэрэй турша соо гаргана.

1951 онһоо 1959 он хүрэтэрхи үе соо Болгариин промышленна үйлэдбэри жэлэй туршада дунда зэргээр 14,4 процентээр нэмэдэг байгаа.

Хэрбээ Болгарида промышленна продукциин хэмжээнэй 1949 онһоо 1960 он хүрэтэр 12 дахин нэмэһэн байгаа һаань, тэрэнэй капиталис хүршэнэр— Грецидэ промышленна продукциин хэмжээн—оройдоол 2,1 дахин, Турцида—3 дахин ургаһан байна. Социалис Болгариин амжалтанууд хадаа социалис ёһоной ажахынуудай булюу һайн байһые элеэр гэршэлжэ үгэнэ.

СОЦИОЛОГУУДАЙ БҮХЭДЭЛХЭЙН V КОНГРЕСС

ВАШИНГТОН, сентябриин 3. (ТАСС). Социологуудай бүхэдэлхэйн табадахи конгресс үсэгэлдэр эндэ нээгдээ. 50 оронһоо ерэһэн эрдэмтэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадалсана. СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент Ф. В. Константинов түрүүтэй делегаци Советскэ Союзһаа конгресстэ ошоһон байна. СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондентнүүд М. Т. Иовчук, Н. И. Гращенков болон бусадһаа советскэ делегаци бүридэнэ.

Совет эрдэм ухаанай, техникын түүхэтэ ила[...] элитээр мэдэрбэ

ТОКИО, сентябриин 3. (ТАСС). Замбуулинай «Восток-3», «Восток-4» гэжэ советскэ онгосонуудай асари ехэ түүхэтэ ниидэлгэнүүд Советскэ Союзай промышленностиин ехээр хүгжэнги байһые харуулхаһаа гадна, научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэриин шадамараар эмхидхэгдэһые, эрдэмтэдтэ анхаралтайгаар хандадагые гэршэлжэ үгэнэ гээд «Эрдэмтэдтэ хандалга» гэжэ статья соогоо «Санкэй Симбун» газетэ мүнөөдэр бэшэнэ. Совет эрдэмтэдэй—эрдэм ухаанай элдэб һалбаринуудай түлөөлэгшэдэй —математигуудай, физигүүдэй, химигүүдэй, астрономуудай болон бусад олон эрдэмтэдэй удаан саг соо шэнжэлэлгын хүдэлмэри оролдосотойгоор хээгүй һаа, гансахан лэ промышленностиин хүгжэлтэ эрдэм ухаанай талаар иимэ ехэ амжалтада хүргэжэ шадахагүй байгаа гээд газетэ заана.

Майор Николаевай, подполковник Поповичой габьяануудые правительствын анхарал оролдолгонуудаар хүреэлэгдэһэн олон тоото совет эрдэмтэд хангалсаа гэжэ газетэ тэмдэглэнэ. Правительствын зүгһөө эрдэмтэдые хүндэлэлгэ, тэдэндэ анхаралтайгаар хандалга, совет эрдэмтэдэй научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэриие бүхы хэмжээгээр дэмжэлгэ замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ талаар Советскэ Союзай асари ехэ амжалта туйлаха хэрэгтэ бага бэшэ үүргэ дүүргээ гэжэ лаблан хэлэжэ болохо байна.

Советскэ Союзда научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэриин һайнаар табигдаһые тэмдэглэхэ зуураа, научна хүдэлмэрилэгшэдтэ Японой правительство хайхарамжагүйгөөр хандана гэжэ газетэ һанаагаа зобонгёор тэмдэглэнэ.

Японой дээдэ һургуулинуудай багшанар болон профессорнуудай 80 процентнь хоолойгоо тэжээхын тулада ондоо тээгүүршье хүдэлхэ баатай болоно. Дээдэ һургуулинуудта салин хүлһэнэй бага, материальна зүйлнүүдэй дуталдадаг дээрэһээ олон эрдэмтэд-багшанар дээдэ һургуулинуудта хүдэлхэ гээшэ хоёрдохи шатын хэрэг болоно гэжэ тоолодогшье байха юм. Иимэ ушар гүрэнэй институдууд болон университедүүдтэ олон тохёолдодог гээд «Санкэй Симбун» газетэ мэдээсэнэ.

Профессорнууд болон багшанарай дээдэ һургуулинуудтахи кафедрануудаа орхёод, энгэй компанинуудай алба хаагшад болодог гү, али бусад оронуудай дээдэ һургуулинуудта ошожо хүдэлдэг болоһон баримтые гэгээрэлэй министерство һанаагаа зобонгёор тэмдэглэнэ. 1955 онһоо эхилэн профессорнууд хүдэлмэреэ орхижо ондоо тээшээ ошодог болоо. Энэ ушар мүнөө бүри түргэдөөд байна. Энээндэ оромнай һанаа амараар хандажа ша[...] Японой гүрэнэй һу[...] газарнуудһаа жэл [...] 400—600 багшанар [...] профессорнууд «олзо[...] хэеэ» гаража ошодог[...] Имагтал һүүлшын жэ[...] 90 гаран оюун бэлиг[...] дэмтэд багшын хүдэл[...] хэеэ гадаадын оронууд[...] һон байна гээд газетэ[...]

Фашистнууд[...] сохилто үгт[...]

ЛОНДОН, сентя[...] (ТАСС). Лондоной [...] ондо эмхидхэхэ гэжэ [...] ска национальна [...] «Юнионистическэ хүд[...] хараалһан хоёр сугла[...] лиин жиирэй хүнүүд [...] дахяад таһалдуулжа, [...] нуудта эрид шанга[...] үгөө. Фашизмда эсэрг[...] Виктория-паркда [...] эдэбхитэйгээр ябуулга[...] дэ «Юнионистическэ [...] нэй» «фюрер» Мосл[...] үгэ хэлэхэ байһан юм[...] мые дэлгэрүүлхэгүйбэ[...] хэлэхын тулада 3 мя[...] ран хүн эндэ суглара[...]

Энэ организациин [...] рилэгшэдэй нэгэн Хэ[...] шын грузовик-трибуна[...] гаража, митингые н[...] дэнь сугларагшад «Ф[...] зайсуулая, Мосли т[...] гэһэн үгэнүүдые х[...] даад, Хэмм гэгшэдэ [...] лүүлээгүй. Тэрэниие [...] үндэгөөр шэдэһэн б[...] лициинхид «Юнион[...] хүдэлөөнэй» уда[...] хамгаалха оролдолго[...]

Мосли гэгшын ми[...] дэргэдэ ерэхэдэнь б[...] шууяан боложо, тэрэ[...] лай хүдэлхыел о[...] байгаа. Айдаһаа хүрэ[...] ли үгэ хэлэхэеэ болёо[...] циинхидэй харуул д[...] машинада ошожо [...] арилһан байна.

Ридли-Родто өөрын[...] лаа хэхые оролдоһо[...] танска национальна [...] түсэбүүд таһалдуула[...]

Эрдэмтэдэй уласхоорондын Пагуошско конференци нээгдэбэ

ЛОНДОН, сентябриин 3. (ТАСС). Буу зэбсэг хуряаха, бүгэдэ ниитын аюулгүй байдал хангаха, научна харилсаа холбоо байгуулха асуудалаар эрдэмтэдэй уласхоорондын Пагуошско конференци эндэ хүдэлмэреэ эхилээ. 38 ороной эрдэм ухаанай 200 шахуу ажал ябуулагшад конференциин хүдэлмэридэ хабаадана.

Англиин эрдэм ухаанай асуудалнуудые эрхилдэг министр Хэйлшэм конференциие нээгээ. СССР-эй, Англиин, Америкын Холбоото Штадуудай, Индиин, Чехословакиин, Ганын правительствануудые толгойлогшонорой, тэрэшэлэн ООН-ой генеральна секретариин уялгые дүүргэгшэ У Танай амаршалгын бэшэгүүд уншагдаа. Конференцидэ хабаадагшад эдэ бэшэгүүдые альга ташан угтаһан байна.

ШАТАР

Түрүү һуури эзэлхын түлөө

«Труд» гэжэ спортивна бүлгэмэй командануудай дунда республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө ээлжээтэ мүрысөөн Улаан-Үдэ городой амаралтын паркын шатаршадай зунай байрада болоо.

Энэ мүрысөөндэ Байгалай модо буулгалгын баазын, «Электромашина» заводой, Зэдын комбинадай, «Труд» гэжэ спортивна бүлгэмэй, Сэмбын фабрикын, Онохойн модоной комбинадай команданууд хабаадалсаһан байна.

Түрүүшын уулзалга һонирхолтойгоор үнгэрөө. Эндэ онохойнхидтой тулалдаһан Байгалай модо буулгалгын баазын шатаршад абажа боломоор 6 очкоһоо 5-ыень абаа.

Шатарай 6 хюлгэ дээрэ шангаар тэмсэһэн «Электромашина» заводой, Сэмбын фабрикын команданууд 3:3 тоотойгоор наадаяа дүүргээ.

Зэдын комбинадай, «Труд» бүлгэмэйхидэй хоорондо болоһон мүрысөөе хүнүүд ехээр һонирхон хараа. «Труд» бүлгэмэй шатаршад Соколов, Галсанов, Вагина гэгшэд нүгөөдүүлээ шүүгээ. Тиигэбэшье Овчинников алдуу хээд, Дубровскидо шүүгдээ. Зэдын комбинадай түлөөлэгшэ Бурлаков Гонзалевскиие 3:2 тоотойгоор шүүбэ. Энэ уулзалгын үедэ наадаһан «Труд» бүлгэмэй чемпион Бердников Павлов хоёр партияа дүүргээгүй.

А. Игумнов.

Врачай зүбшэл

ҺАРХЯАГУУДЫЕ ТАНИЖА ҺУРАГТЫ

Алим жэмэс болбосоруулһаар алтан намарай ерэхэ тума ой модон соогуур һархяаг ехэ олooроо мүндэлэн гарадаг гээшэ. Хүнэй бэе махабадай хүгжэлтэдэ аша туһатай белогуудаар, витаминуудаар, мүн минеральна зүйлнүүдээр баян һэн туладань, улад зон эдеэ хоолдоо һархяаг дуратайгаар хэрэглэдэг байна. Гэхэтэй хамта хүнэй бэеые хорложо шадаха һархяагууд тэдэнэй дунда бии гэжэ мартаха ёһогүйбди. Тиимэ һархяаг олоншье бэшэ юм. Хорото һархяагууд бүхыдөө «хүхэ мөөгэ» гэжэ нэрлэгдэдэг. Илангаяа эшынгээ узуурта түмһэнэй гүхэлтэйгөөр булсайһан хальһаар хүреэлээтэй, тиихэдэ сагаан пластинкануудтай шампаньон гэхэ мэтэ һархяагуудые түүжэ огто болохогүй. Хуушарһан, мүн хэмһээ үлэтэрөө томоор ургаһан һархяагуудые эдеэ хоолдоо хэрэглэжэ баһал болохогүй.

Гэртээ асарһан һархяагаа нэн түрүүн һайса шалгажа, һайн мууень илган бүридхэхэ хэрэгтэй. Һархяаг дабһалхаа һанаа һаа, түрүүн тэдэниие һайса уһаар норгохо гү, үгышье һаа, бусалгаха шухала.

«Хүхэ мөөгөөр» хорлогдобол, хүндэ хойшолонтой юм. Энээниие мэдэнгүйгөөр эдижэрхиһэн хүн, тусхайлхада, 12 час үнгэрөөд байхада хотоо ехээр үбдэжэ, бөөлжэхөө һанаха, мүн ехээр умдаа хүрэжэ эхилдэг. Энэнь хорлогдоһоной тэмдэг гээшэ. Тиимэ ушарта яаралтайгаар врачые асарха гү, үгышье һаа, үбшэнтэниие аргалдаг газарта дары абаашаха хэрэгтэй. Хорлогдоһон хүнөө хэбтэридэнь оруулаад, врачай ерэтэр гашуун сай, кофе, һү уулгажа байха шухала. Ой соогуур үхибүүдэй экскурси, сэнгэлгэ эмхидхэхэдээ, тэдэнэй хойноһоо анхаралтайгаар ажаглажа, хаража ябаха хэрэгтэй. Мүн хүүгэдэй саад, талмайнуудые ариг сэбэр байлгажа, тэндэ ургаһан элдэб мөөгэнүүдые үгы хэхэ шухала.

Улад зомнай эдеэ хоолойнгоо зүйлнүүдые олон янзын болгон баяжуулха, орон нютагайнгаа ойнуудта элбэгээр ургадаг һархяаг зүбөөр хэрэглэхэ дүүрэн аргатай.

И. Егорова,
санитарна гэгээрэлэй байшангай ахалагша врач

Иранда газарай хүдэлһэн[...] хойшолонгууд

ТЕГЕРАН, сентябриин 3. (ТАСС). Һүүлшын хуулита мэдээнүүдэй ёһоор Иранда газарай хүдэлхэдэ 6 мянга гаран хүн гэмтэжэ үхөө. Ехэ һандаралгын болоһон дээрэһээ абаралгын команданууд хэдэ хэдэн һуурин газарнуудта хүрэжэ шадаагүй байһаар. Хохидолдо орогшодто транспортна самоледууд эм дом, эдеэ хоолой зүйлнүүдые хаяжа үгэнэ.

Үнгэрэгшэ һүни ехэ хүйтэн байгаа, газарай хүдэлһэн райондохи хэдэн олон мянган хүнүүд газаа хонохо баатай болоо.

Тегеранай больницануудта гэмтэһэн хүн орожол байнхай. Тэдэниие шала дээгүүр, коридорнууд болон албанай бусад байранууд соо хэбтүү[...] тай болоно.

Иранай премьер[...] болон элүүрые ха[...] министр гэмтэлгын [...] районд ошоо.

Нютагай хэблэлэй [...] һэнэй ёһоор газарай [...] гын эпицентр Тегера[...] руулжаа 160 километ[...] тухайлагдана. 60 мян[...] бэлжэн метр талм[...] һандарал болоһон б[...]

***

ПАРИЖ, сентяб[...] (ТАСС). Тегеранһаа [...] жаа 400 километр газ[...] даг Хамадан гэжэ [...] дахяад газар хүдэл[...] Франс Пресс агентст[...] респондент Казв[...] (Иран) дамжуулна.

АЛЖИРТАХИ БАЙДА[...]

ТУНИС, сентябриин 3. (ТАСС). Алжирай ниислэлэй хүн зоноор эгээл олон Касба гэжэ хубида национальна сүлөөрэлгын фронтын политбюрогой тала баригшадай болон 4-дэхи сэрэгэй округой солдадуудай хоорондо үсэгэлдэр үдэшэ дахяад буудалдаан болоо. Касбын элдэб хубинуудта болоһон энэ буудалдаан хэдэн часай турша соо үргэлжэлөө. Хүнүүд, тэрэ тоодо амгалан һууһан энгэй хүнүүд, алуулһан, шархатаһан байна.

Алжирһаа абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор национальна сүлөөрэлгын фронтын политбюрое дэмжэдэг национально-сүлөөрэлгын армиин сэрэгүүд Алжир городһоо баруун урдуур 300 километр үргэн участок дээрэ ябуулга хэжэ байнхай. Алжирһаа урдуурхи Богхари гэжэ районда илангаяа шанга тулалдаан болоно. Тэндэ 4-дэхи сэрэгэй округой болон национально-сүлөөрэлгын армиин зэбсэгтэ отрядууд урда урдаһаа хараад т[...] байнхай. Дүрбэдэхи [...] округой командовани[...] дүүлһэнэй ёһоор Ал[...] родһоо баруун тээг[...] дэн участогуудта [...] гүүр тулалдаан боло[...]

ФНО-гой политбюро[...] дэр тунхаглаһан мэд[...] нигэжэ тэмдэглэгдэнэ[...] лэлдэ ёһо гурим хан[...] «4-дэхи сэрэгэй окру[...] цернүүдэй үймөөндэ[...] бихыень» уряалан, н[...] но-сүлөөрэлгын арми[...] нуудта политбюро х[...] гөөр «алжирайхидай[...] буудаха» захиралта[...]

Алжир городто х[...] биха гэһэн шиидхэб[...] сэрэгэй округой [...] ниин гаргаһан [...] «Буудалдаа зогсоо[...] адхаруулгые болю[...] һэн уряатайгаар г[...] демонстраци хээ.

Редакторай орлог[...] М. Н. Н[...]

Манай адрес, телефо[...]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 2[...] ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. редак[...] 32-74, ответ. секретаря — 27-37, отделов партийной [...] пропаганды — 24-74, сельского хозяйства и советского [...] тельства — 47-59, промышленности, транспорта, инфор[...] 35-14, культуры, литературы и искусства — 34-0[...] и рабселькоров — 40-49, отдел переводов и корр[...] — 35-95, бухгалтерия — 37-32. Для междуго[...] переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства [...] Бурятской АССР.

Н00968. Зак. №[...]